

WYMAGANIA EDUKACYJNE. KLASA 4

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
DZIAŁ I. ZAPOZNAJ SIĘ Z HISTORIĄ					
Uczeń wie, co to jest historia i czym zajmuje się historyk.	Uczeń wymienia w kolejności chronologicznej epoki w dziejach człowieka.	Uczeń wyjaśnia, po co uczy się historii.	Uczeń rozumie wpływ wydarzeń historycznych na teraźniejszość oraz wpływ współczesnych zdarzeń, także z własnego życia, na kształtowanie się przyszłej historii.	Uczeń wskazuje przykładowe wydarzenie historyczne oraz jego przyczyny i skutki.	III.1
Uczeń wie, co to są: źródło historyczne, legenda, zabytek.	Uczeń wie, jakie funkcje pełni muzeum. Dzieli źródła historyczne na pisane i niepisane.	Uczeń wskazuje różne formy poznawania historii (film fabularny, dzieło malarskie). Rozumie znaczenie źródeł historycznych w pracy historyka, podaje konkretne przykłady.	Uczeń odczytuje informacje z ilustracji przedstawiającej źródło niepisane. Rozumie, dlaczego należy chronić źródła historyczne.	Uczeń wymienia przykłady zabytków, które można zobaczyć w skansenie.	III.3
Uczeń zna różne rodzaje zegarów. Wskazuje podstawowe podziały czasu stosowane w historii (wiek, tysiąclecie, era).	Uczeń umieszcza wydarzenia na osi czasu. Wie, co to jest chronologia. Określa na podstawie daty rocznej wiek i jego połowę (w odniesieniu do naszej ery). Oblicza czas, który upłynął między wydarzeniami z okresu naszej ery.	Uczeń wie, w jakim celu i gdzie sporządzono pierwsze kalendarze. Rozumie, jakie znaczenie w poznawaniu i nauce historii ma chronologia.	Uczeń rozumie, dlaczego inaczej liczymy czas w odniesieniu do okresów przed naszą erą i naszej ery. Na podstawie daty rocznej określa wiek (w odniesieniu do czasów przed naszą erą).	Uczeń na podstawie daty rocznej określa połowę wieku (w odniesieniu do czasów przed naszą erą).	I. 2, 3 III.2

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
Uczeń wie, co to są mapa i plan. Wie, co to jest: tytuł mapy, legenda mapy.	Uczeń wie, jakie są rodzaje map i planów historycznych. Wskazuje na mapie konkretne miejsca i określa ich przynależność państwową.	Uczeń odróżnia różne rodzaje map historycznych. Wskazuje różnice między mapą dawną i współczesną.	Uczeń rozumie znaczenie czytania mapy dla poznania zjawisk i procesów historycznych.	Uczeń odczytuje legendę dowolnej mapy historycznej i wskazuje zamieszczone w legendzie symbole na mapie.	II.2
DZIAŁ II. MOJA HISTORIA, MOJA OJCZYZNA					
Uczeń wie, co to są: pamiątka rodzinna, zwyczaj, tablica przodków.	Uczeń odróżnia pamiątkę od zwyczaju oraz tablicę potomków od tablicy przodków. Podaje przykład pamiątki i zwyczaju w swojej rodzinie.	Uczeń rysuje tablicę przodków i tablicę potomków. Gromadzi pamiątki ze swojego dzieciństwa.	Uczeń rozumie korzyści wynikające z poznania swojej historii i historii swojej rodziny.	Uczeń sporządza swoją tablicę przodków do czwartego pokolenia.	I. 1
Uczeń wie, co to są: ojczyzna, patriotyzm, region.	Uczeń wie, co to jest mała ojczyzna.	Uczeń rozumie znaczenie małej ojczyzny w swoim życiu i w historii.	Uczeń znajduje informacje na temat swojej małej ojczyzny. Interesuje się życiem lokalnym.	Uczeń wyjaśnia pochodzenie słowa „patriota”.	I. 2
Uczeń zna pojęcia <i>gwary</i>, <i>stroju regionalnego</i>.	Uczeń wskazuje na mapie i nazywa region, w którym mieszka.	Uczeń wskazuje na mapie i nazywa główne regiony współczesnej Polski.	Uczeń rozumie znaczenie lokalnych zwyczajów jako elementu polskiej kultury.	Uczeń opowiada o zwyczajach swojego regionu: gwarze, stroju regionalnym, potrawach.	Zagadnienia wykraczające poza podstawę programową.
Uczeń wie, które miasto jest stolicą Polski i jakie są polskie symbole narodowe.	Uczeń wymienia najważniejsze polskie święta państwowe.	Uczeń rozumie, że mamy obowiązek chronić nasze symbole narodowe i okazywać im szacunek.	Uczeń rozumie konieczność zdobywania wiedzy o ojczyźnie.	Uczeń, posługując się przykładami, opowiada, jak godło Polski zmieniało się na przestrzeni wieków.	II. 1

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
Uczeń wie, co to jest legenda.	Uczeń zna i opowiada legendy o Lechu, Czechu i Rusie oraz o Piaście i Popielu.	Uczeń rozumie znaczenie legend w poznawaniu przeszłości. Wymienia przykłady legend związanych z różnymi regionami Polski.	Uczeń opowiada przykładową legendę związaną z wybranym regionem Polski. Wskazuje w legendzie elementy realne i fikcyjne.	Uczeń zna legendę o Kraku i Wandzie.	Zagadnienia wykraczające poza podstawę programową.

DZIAŁ III. W POLSCE PIASTÓW I JAGIELLONÓW

Uczeń wie, co to są: plemię, gród.	Uczeń zna datę przyjęcia chrztu przez Mieszka I. Opowiada, jak wyglądało życie codzienne w państwie Mieszka I.	Uczeń wymienia przyczyny i skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I. Odróżnia źródło historyczne od legendy.	Uczeń wymienia najważniejsze plemiona żyjące na ziemiach polskich. Rozumie wpływ chrześcijaństwa na rozwój kultury i państwowości.	Uczeń ocenia przyjęcie chrztu przez Mieszka I.	IV.1
Uczeń wie, kto to byli św. Wojciech i Bolesław Chrobry.	Uczeń zna datę zjazdu w Gnieźnie i koronacji Bolesława Chrobrego. Opowiada o męczeńskiej śmierci św. Wojciecha.	Uczeń wskazuje na mapie ziemie przyłączone przez Bolesława Chrobrego do Polski. Wymienia postanowienia zjazdu w Gnieźnie.	Uczeń rozumie znaczenie wykupienia ciała św. Wojciecha przez Bolesława Chrobrego. Podejmuje próbę oceny panowania Bolesława Chrobrego.	Uczeń wie, kim był w średniowieczu cesarz i co to jest włócznia św. Maurycego.	IV. 2
Uczeń rozpoznaje insygnia koronacyjne.	Uczeń omawia funkcje poszczególnych insygniów władzy monarszej.	Uczeń wymienia najważniejsze etapy uroczystości koronacyjnych w średniowieczu.	Uczeń wymienia i krótko omawia wszystkie etapy uroczystości koronacyjnych w średniowieczu.	Uczeń opowiada ze szczegółami o średniowiecznych uroczystościach koronacyjnych.	Zagadnienia spoza podstawy programowej.
Uczeń wie, co to jest klasztor. Wymienia zajęcia średniowiecznych zakonników.	Uczeń omawia zajęcia średniowiecznych zakonników. Opowiada o przepisywaniu ksiąg.	Uczeń wymienia dwa średniowieczne zakony. Zna pojęcia opata i relikwii.	Uczeń rozumie znaczenie klasztorów w średniowieczu.	Uczeń rozpoznaje po strojach benedyktyna i cystersa.	IV.2

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
Uczeń wie, kto to był Kazimierz Wielki.	Uczeń wymienia najważniejsze osiągnięcia Kazimierza Wielkiego. Wie, kto to był Mikołaj Wierzynek. Zna datę założenia Akademii Krakowskiej.	Uczeń wskazuje na mapie ziemie wchodzące w skład państwa Kazimierza Wielkiego na początku jego panowania i przyłączone do Polski przez tego władcę. Wymienia osiągnięcia gospodarcze, polityczne i kulturowe Kazimierza Wielkiego.	Uczeń rozumie znaczenie panowania Kazimierza Wielkiego dla historii Polski i je ocenia. Omawia osiągnięcia gospodarcze, polityczne i kulturowe Kazimierza Wielkiego.	Uczeń ocenia panowanie Kazimierza Wielkiego.	IV. 3
Uczeń wie, kto to byli Jadwiga Andegaweńska i Władysław Jagiełło.	Uczeń zna legendę o klamercie królowej Jadwigi. Wskazuje na mapie Wielkie Księstwo Litewskie. Zna datę zawarcia unii w Krewie.	Uczeń zna herby Wielkiego Księstwa Litewskiego i Królestwa Polskiego. Wymienia przyczyny i skutki unii polsko-litewskiej.	Uczeń zna rodowód królowej Jadwigi i wie, dlaczego zasiadła ona na polskim tronie.	Uczeń samodzielnie ocenia unię w Krewie.	IV.4
Uczeń wie, kim byli Krzyżacy. Zna datę bitwy pod Grunwaldem.	Uczeń zna przebieg bitwy pod Grunwaldem. Opowiada o bitwie pod Grunwaldem. Odczytuje z planu przebieg bitwy pod Grunwaldem.	Uczeń opowiada, jak Krzyżacy założyli swoje państwo. Wskazuje na mapie: Malbork, Gdańsk, Pomorze Gdańskie, Grunwald. Wymienia przyczyny i skutki wielkiej wojny z Krzyżakami.	Uczeń rozumie znaczenie bitwy pod Grunwaldem.	Uczeń opowiada o przyjęciu przez Władysława Jagiełłę dwóch nagich mieczy przed bitwą grunwaldzką (patrz: karta pracy do lekcji 12.)	IV. 4
Uczeń wie, kto to byli: rycerz, giermek. Wie, co to jest herb. Wymienia elementy średniowiecznego zamku.	Uczeń wie, kto to był paż. Wie, co to są: turniej rycerski, pasowanie na rycerza. Podaje przykładowe zasady kodeksu rycerskiego.	Uczeń wyjaśnia pojęcia: herb, turniej, pasowanie na rycerza. Wie, jakie były funkcje poszczególnych elementów średniowiecznego zamku.	Uczeń rozumie znaczenie kodeksu rycerskiego.	Uczeń wyjaśnia na przykładzie Zawiszy Czarnego, czy średniowieczny rycerz może być wzorem dla współczesnego człowieka.	Treści dodatkowe [...].

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
Uczeń wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik.	Uczeń opowiada o życiu Mikołaja Kopernika. Opowiada o życiu krakowskich żaków.	Uczeń opowiada, jakie wykształcenie miał Mikołaj Kopernik. Wskazuje na mapie miejsca związane z Mikołajem Kopernikiem. Objasnia, czego dotyczyła teoria heliocentryczna.	Uczeń wyjaśnia, jakie było znaczenie teorii Kopernika dla rozwoju nauki.	Uczeń zna najstawniejszych absolwentów Akademii Krakowskiej.	IV.5
DZIAŁ IV. W CZASACH ZWYCIĘSTW I LATACH NIEWOLI					
Uczeń wie, które miasto założył Jan Zamoyski.	Uczeń wie, kto to był Jan Zamoyski i wymienia jego osiągnięcia.	Uczeń rozumie określenie „mąż stanu”. Wie, kto był ostatnim królem z dynastii Jagiellonów. Wymienia trzech królów wybranych na polski tron po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów.	Rozumie rolę wybitnej jednostki w dziejach.	Uczeń omawia funkcje najważniejszych elementów XVI-wiecznego miasta (na przykładzie Zamościa).	IV. 6
Uczeń wie, kim był Jan III Sobieski oraz zna bohaterów wojen XVII w., np. Stefana Czarnieckiego, Augustyna Kordeckiego. Zna datę bitwy pod Wiedniem.	Uczeń wie, co to była husaria i jak wyglądał husarz. Podaje skutki wojen Polski ze Szwecją i z Turcją. Zna datę rozpoczęcia i zakończenia potopu szwedzkiego. Zna słowa drugiej zwrotki <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> .	Uczeń wyjaśnia terminy: potop szwedzki, Lew Lechistanu. Rozumie znaczenie obrony Jasnej Góry w czasach potopu szwedzkiego.	Uczeń zna datę bitwy pod Chocimiem, w której dowodził Jan III Sobieski. Rozumie treść drugiej zwrotki <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> .	Uczeń samodzielnie ocenia udział wojsk polskich w bitwie pod Wiedniem.	IV. 7

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
Uczeń wie, kiedy powołano Komisję Edukacji Narodowej.	Uczeń wymienia osiągnięcia króla Stanisława Augusta Poniatowskiego w dziedzinie kultury. Wie, kim byli Marcello Bacciarelli i Canaletto. Rozpoznaje na ilustracji pałac Na Wodzie w Łazienkach Królewskich w Warszawie.	Uczeń wie, w jakim celu powołano Komisję Edukacji Narodowej. Wie, co to były Szkoła Rycerska i obiady czwartkowe.	Uczeń wie, kto to byli Ignacy Krasicki i Grzegorz Piramowicz. Rozumie znaczenie rozwoju nauki i sztuki.	Uczeń opowiada szczegółowo o kulturze epoki stanisławowskiej, np. o dziełach Ignacego Krasickiego lub Marcello Bacciarellego.	Treści dodatkowe [...].
Uczeń zna datę dzienną uchwalenia pierwszej polskiej konstytucji. Wie, kto to był Tadeusz Kościuszko. Wymienia trzy państwa uczestniczące w rozbiorach Polski.	Uczeń zna datę insurekcji kościuszkowskiej. Wie, co to jest insurekcja i kto to byli kosynierzy. Wie, dlaczego 3 maja obchodzi się w Polsce święto narodowe.	Uczeń zna datę i przyczyny II rozbioru Polski. Opowiada o bitwie pod Racławicami. Wie, co to była <i>Konstytucja 3 maja</i> i rozumie jej znaczenie. Wskazuje na mapie trzy państwa zaborcze i zagarnięte przez nie polskie ziemie.	Uczeń ocenia insurekcję kościuszkowską – wskazuje jej mocne i słabe strony.	Uczeń na podstawie wiedzy z bieżącej lekcji (i ewentualnie z lekcji dodatkowej <i>*Epoka stanisławowska</i>) wymienia przyczyny rozbiorów Polski.	IV. 8
Uczeń wie, kto i kiedy napisał tekst <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> . Zna na pamięć pierwszą zwrotkę i refren polskiego hymnu.	Uczeń wie, kto to byli: Napoleon Bonaparte, Jan Henryk Dąbrowski, Józef Wybicki. Wie, kiedy powstały Legiony Polskie. Zna na pamięć polski hymn.	Uczeń opowiada o powstaniu Legionów Polskich.	Uczeń rozumie znaczenie Napoleona dla sprawy polskiej.	Uczeń ocenia działania Napoleona w odniesieniu do Polaków.	IV. 9
Uczeń wie, co to były branka i Cytadela warszawska. Zna datę rozpoczęcia powstania styczniowego.	Uczeń wie, co to były manifestacje patriotyczne i kto brał w nich udział. Wie, kto to był Romuald Traugutt.	Uczeń wie, że w 1830 roku wybuchło powstanie listopadowe. Wymienia przyczyny i skutki powstania styczniowego.	Uczeń opowiada o działaniu państwa podziemnego podczas powstania styczniowego. Jeśli to możliwe, znajduje w swojej okolicy miejsca	Uczeń ocenia powstanie styczniowe.	IV. 10

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
		Rozumie, dlaczego powstańcy styczniowi podjęli walkę partyzancką.	związane z powstaniem styczniowym i zna jego lokalnych bohaterów.		
Uczeń wie, co to były rusyfikacja i germanizacja.	Uczeń wie, co to jest tajne nauczanie. Omawia sytuację Polaków w poszczególnych zaborach. Opowiada o oporze Polaków wobec rusyfikacji oraz germanizacji (Michał Drzymała, dzieci z Wrześni).	Uczeń wie, co to jest <i>Rota</i> Marii Konopnickiej. Wie, co to były rugie pruskie.	Ocenia znaczenie oporu Polaków wobec zaborców.	Uczeń zna i rozumie treść <i>Roty</i> .	Treści dodatkowe [...].
i pozanaukowe Marii Skłodowskiej-Curie. Uczeń wie, z czego zasłynęła Maria Skłodowska-Curie.	Uczeń wymienia osiągnięcia Marii Skłodowskiej-Curie.	Uczeń wie, kiedy i za co Maria Skłodowska-Curie otrzymała dwukrotnie Nagrodę Nobla.	Uczeń ocenia działalność Marii Skłodowskiej-Curie.	Uczeń zauważa wzrost znaczenia kobiet w rozwoju nauki i kultury w XIX wieku.	IV. 11
DZIAŁ V. TRUDNE DZIEJE OSTATNICH STU LAT					
Uczeń zna datę rozpoczęcia I wojny światowej. Wie, kto to był Józef Piłsudski.	Uczeń wyjaśnia, dlaczego wojnę z lat 1914–1918 nazywamy światową. Wie, kto to był Roman Dmowski. Wymienia polskie formacje wojskowe walczące podczas I wojny światowej.	Uczeń omawia dwie polskie orientacje polityczne podczas I wojny światowej. Wie, kto to był Józef Haller. Rozumie, dlaczego I wojna światowa była szansą dla Polski na odzyskanie niepodległości.	Uczeń opowiada o początkach niepodległego państwa polskiego.	Uczeń ocenia działania Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego w czasie I wojny światowej.	IV. 12
Uczeń zna datę Bitwy Warszawskiej.	Uczeń rozumie pojęcia: Armia Czerwona, bolszewicy. Opowiada o przebiegu Bitwy Warszawskiej.	Uczeń wymienia przyczyny i skutki wojny Polski z bolszewicką Rosją.	Uczeń, rozumie określenie „Cud nad Wisłą”.	Uczeń wyjaśnia znaczenie Bitwy Warszawskiej dla losów Polski i Europy.	Treści dodatkowe [...].

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
		Wskazuje na mapie ziemie, o które Polacy walczyli w okresie kształtowania się granic odrodzonego państwa polskiego.			
Uczeń wskazuje na mapie Gdynię i COP.	Uczeń opowiada o powstaniu portu i miasta Gdyni. Uczeń wie, kto to był Eugeniusz Kwiatkowski.	Uczeń wie, kto to był Władysław Grabski. Rozumie znaczenie powstania Gdyni i COP dla odrodzonej Polski.	Uczeń wymienia trudności, z którymi Polacy zmagali się po odzyskaniu niepodległości.	Uczeń ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej.	IV. 13
Uczeń wie, co to były obozy koncentracyjne i podaje przykład takiego obozu. Wie, co to były Armia Krajowa i Szare Szeregi. Zna datę rozpoczęcia II wojny światowej.	Uczeń wie, co to były tajne nauczanie i mały sabotaż. Wie, kto to byli „Rudy”, „Alek” i „Zośka”. Opowiada o akcji pod Arsenalem.	Uczeń wie, co to było Polskie Państwo Podziemne. Wymienia i omawia formy represji stosowane przez okupantów względem Polaków oraz sposoby walki Polaków z okupantami.	Uczeń rozumie, dlaczego należy czcić pamięć Polaków prześladowanych podczas II wojny światowej. Jeśli to możliwe, znajduje w swojej okolicy miejsca związane z prześladowaniami ludności polskiej podczas II wojny światowej i zna lokalnych bohaterów tego okresu.	Uczeń wyjaśnia na przykładzie harcerzy z Szarych Szeregów, czy bohaterowie II wojny światowej mogą być wzorem dla współczesnych dzieci i młodzieży.	IV. 14
Uczeń zna datę dzienną rozpoczęcia powstania warszawskiego.	Uczeń wie, ile dni trwało powstanie warszawskie. Zna skutki powstania warszawskiego.	Uczeń wie, jaką rolę w powstaniu warszawskim odgrywali najmłodsi powstańcy (harcerze, łącznicy i sanitariuszki).	Uczeń wymienia przyczyny klęski powstania warszawskiego.	Uczeń ocenia powstanie warszawskie.	Zagadnienia spoza podstawy programowej.
Uczeń zna datę zakończenia II wojny światowej. Wie, kto to byli Witold Pilecki i Danuta Siedzikówna „Inka”.	Uczeń wie, na czym polegała specyfika władzy komunistów w Polsce. Wie, kto to byli żołnierze niezłomni (wyklęci).	Uczeń wyjaśnia określenie „żołnierze niezłomni”. Rozumie pojęcia: Urząd Bezpieczeństwa, komuniści, milicja.	Uczeń rozumie, dlaczego należy czcić pamięć żołnierzy niezłomnych.	Uczeń ocenia działania komunistycznych władz w powojennej Polsce.	IV. 15

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	Opowiada o dokonaniach Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny „Inki”.				
Uczeń zna datę roczną powstania Solidarności. Zna bohaterów „Solidarności”, np. Lecha Wałęsę.	Uczeń zna datę wprowadzenia stanu wojennego. Wie, kto to byli Wojciech Jaruzelski i Jerzy Popiełuszko.	Uczeń podaje przyczyny i skutki zawarcia porozumień sierpniowych oraz wprowadzenia stanu wojennego. Dostrzega związek między działalnością „Solidarności” a obaleniem komunizmu w Polsce. Zna datę pierwszych częściowo wolnych wyborów parlamentarnych.	Uczeń rozumie znaczenie powstania „Solidarności” dla historii Polski i Europy.	Uczeń ocenia wprowadzenie stanu wojennego oraz przemiany, które zaszły w Polsce po 4 czerwca 1989 roku.	IV. 17
Uczeń wie, kto to był Jan Paweł II (Karol Wojtyła).	Uczeń wie, kto to był Stefan Wyszyński. Wie, kiedy wybrano Karola Wojtyłę na papieża. Zna datę pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski. Zna najważniejsze fakty z życia papieża Polaka.	Uczeń opowiada o życiu i działalności Jana Pawła II. Uczeń wie, co to były obchody tysiąclecia chrztu Polski.	Uczeń rozumie rolę i znaczenie Kościoła katolickiego w powojennej Polsce. Rozumie znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski.	Uczeń – jeśli to możliwe – znajduje w swojej okolicy (regionie) miejsca związane z Janem Pawłem II.	IV.16

Wymagania edukacyjne. Klasa 5

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
Dział I Pradzieje i najdawniejsze cywilizacje						
	- wskazuje kontynent, z którego pochodzi człowiek; - rozumie pojęcia: wędrowny i osiadły tryb życia oraz potrafi je wyjaśnić	rozumie pojęcia: neolit, paleolit	- rozumie, dlaczego pierwsi ludzie prowadzili najpierw wędrowny, a później osiadły tryb życia; - wie, dlaczego pojawili się kupcy i rzemieślnicy	analizuje wpływ przejścia z wędrownego na osiadły tryb życia na zmiany w życiu ludzi na różnych płaszczyznach	analizuje wpływ warunków geograficznych na życie ludzi i zmiany w nim zachodzące	I. 1)
	- wskazuje na mapie Mezopotamię; - wymienia trzy osiągnięcia mieszkańców Mezopotamii; - wie, kim był Hammurabi, i zna założenia jego kodeksu; - wymienia surowce, z których zaczęto wyrabiać narzędzia	- omawia znaczenie nowych surowców, z których wykonywano narzędzia; - zna najważniejsze rzeki Mezopotamii; - rozumie znaczenie słów: politeizm i kodeks	- omawia znaczenie wylewów rzek dla rozwoju rolnictwa; - omawia religię politeistyczną; - uzasadnia nazwę – Żyzny Półksiężyc	wymienia okoliczności, które wpłynęły na powstanie państwa	- analizuje znaczenie wynaleźenia pisma dla funkcjonowania państwa; - wskazuje konsekwencje wynaleźenia koła	I. 2) 3) 5)

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	• wie, nad jaką rzeką leży Egipt; • rozumie pojęcia: faraon i hieroglify; • rozumie pojęcia: politeizm, piramida, sarkofag, mumia; • wymienia trzy osiągnięcia Egipcjan	• wie, dlaczego wylewy Nilu miały wpływ na plony; • wie, czym zajmowali się: faraon, pisarze, rzemieślnicy, kupcy, kapłani; • wymienia bogów egipskich	• wyjaśnia, dlaczego Egipt był nazywany darem Nilu; • rozumie pojęcie monarcha despotyczna; • rozumie, dlaczego Egipcjanie mumifikowali zwłoki	• omawia władzę faraona; • rozumie znaczenie pisma dla funkcjonowania państwa; • rozumie znaczenie wynalazków Egipcjan	• porównuje Egipt z Mezopotamią pod względem wpływu warunków geograficznych na życie mieszkańców; • porównuje wynalazki poznanych cywilizacji	I. 2) 3) 4) 5)
	• wskazuje na mapie Palestynę; • rozumie pojęcia: dekalog, judaizm; • wie, w kogo wierzyli Żydzi	• rozumie pojęcia: monoteizm, Jahwe; • podaje cechy judaizmu	• wskazuje na związek warunków geograficznych z zajęciami mieszkańców Palestyny; • wskazuje najważniejsze postacie z historii Izraela i wiąże je z wydarzeniami	• opisuje wędrówki i niewolę Żydów	• porównuje cechy judaizmu i chrześcijaństwa, dostrzega korzenie chrześcijaństwa w judaizmie	I. 2) 3) 5)
	• wskazuje położenie poznanych cywilizacji na mapie; • potrafi podać co najmniej jedną informację na ich temat	• wymienia zajęcia mieszkańców poznanych państw; • wskazuje przykłady politeizmu i monoteizmu	• omawia wpływ warunków geograficznych na życie codzienne ludzi	• wskazuje osiągnięcia omówionych cywilizacji, potrafi je przyporządkować do danego obszaru, dostrzega ich wpływ na zachodzące zmiany	• analizuje wpływ osiągnięć na zachodzące zmiany; • potrafi dostrzec różnice między cywilizacjami w różnych dziedzinach życia •	I. 1) 2) 3) 4) 5)

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
Dział II Starożytna Grecja						
	- wskazuje na mapie starożytną Grecję; - rozumie pojęcie polis; - wymienia zajęcia Greków	rozumie pojęcia: Hellada, Hellenowie, akropol, agora, kolonia	dostrzega i omawia wpływ warunków geograficznych na zajęcia i sposób życia starożytnych Greków	- rozumie przyczyny powstawania polis; - rozumie przyczyny kolonizacji greckiej	rozumie przyczyny wpływów greckich w basenie Morza Śródziemnego	I. 2) 3)
	rozumie pojęcie demokracja	omawia demokrację jako sposób sprawowania rządów	wymienia urzędników ateńskich oraz ich kompetencje	omawia różnice w zadaniach kobiet i mężczyzn oraz obywateli i cudzoziemców	porównuje współczesną demokrację z demokracją ateńską	I. 3) 4)
	- rozumie pojęcie politeizm w odniesieniu do wierzeń Greków; - wie, gdzie była siedziba bogów greckich; - zna co najmniej jednego boga greckiego	- wymienia najważniejszych bogów greckich: Zeusa, Posejdona, Hades, Atenę, Afrodytę, Herę, Apolla; - opisuje wygląd bogów	zna sposoby oddawania czci bogom	- wie, kim był Homer; - wie, kim byli herosi	potrafi wskazać znaczenie religii jako czynnika jednoczącego Greków	I. 3)
	- wie, gdzie odbywały się igrzyska; - wie, jak wyglądał teatr grecki	- wskazuje dyscypliny sportowe, które były uprawiane w czasie igrzysk; - wie, jak wyglądała praca i stroje aktorów; - wie, jaka była geneza teatru	- rozumie znaczenie sportu w codziennym życiu Greków; - wie, w jaki sposób nagradzano zwycięzców na igrzyskach	- wie, czym różni się tragedia od komedii; - wymienia twórców tragedii i komedii	uzasadnia, dlaczego igrzyska i teatr były czynnikami integrującymi Greków	I. 3) 5)

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	• potrafi wskazać budynek wzniesiony przez Greków; • rozumie pojęcie filozofia; • wie, jak wyglądało pismo greckie	• rozumie znaczenie pisma dla rozwoju nauki; • wymienia greckich filozofów; • wskazuje nauki, które rozwinęły się w Grecji	• rozróżnia porządki architektoniczne; • wie, czym zajmowali się filozofowie; • zna dokonania Homera	• porównuje osiągnięcia Greków z osiągnięciami dotychczas poznanych cywilizacji	• dostrzega integrujący charakter sztuki i nauki greckiej	I. 2) 3) 5)
	• potrafi wskazać Grecję na mapie; • wymienia, co najmniej trzy osiągnięcia Greków w różnych dziedzinach życia	• zna zajęcia Greków; • wymienia rodzaje nauk, które rozwinęły się w Grecji	• wie, jaki był wpływ warunków geograficznych na zajęcia Greków; • rozumie znaczenie pisma dla funkcjonowania polis i rozwoju nauki	• rozumie wpływ warunków geograficznych na powstawanie polis; • wskazuje czynniki integrujące greckie polis	• dostrzega, czym różni się demokracja ateńska od demokracji współczesnej	I. 2) 3) 4) 5)
Dział III Starożytny Rzym						
	• potrafi wskazać Rzym na mapie; • zna pojęcie republika	• wie, kiedy Rzym stał się republiką; • zna zasady funkcjonowania republiki; • wymienia rzymskie urzędy; • wie, jak byli wybierani urzędnicy rzymscy	• wskazuje kompetencje urzędników rzymskich	• porównuje republikę rzymską z demokracją ateńską	• rozumie przyczyny walk plebejuszy z patrycjuszami	I. 2) 3) 4)
	• potrafi pokazać Imperium	– rozumie pojęcie	• wskazuje przyczyny rzymskich	• rozumie, dlaczego doszło do	• omawia różnice	I. 2) 3) 4)

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	Rzymskie na mapie; • wie skąd się brali niewolnicy; • rozumie pojęcie cesarstwo	romanizacja; – wie, kim był Gajusz Juliusz Cezar; – wie, kiedy upadła republika; – omawia położenie niewolników	podbojów; • wie, jaki był wpływ Rzymian na podbite prowincje	upadku republiki; • wskazuje efekty podbojów rzymskich i upadku republiki	między republiką a cesarstwem	
	• rozumie pojęcia: akwedukt, łuk triumfalny, gladiator; • omawia religię Rzymian	• wymienia bogów rzymskich; • wskazuje osiągnięcia Rzymian w budownictwie; • potrafi wyjaśnić powiedzenie: „Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu.”	• opowiada o edukacji rzymskiej; • wymienia rzymskich twórców	• wyjaśnia wpływ Greków na kulturę rzymską; • uzasadnia, że państwo rzymskie było krajem wielu religii	• dostrzega wpływ osiągnięć Rzymian na współczesny świat	I. 3) 5)
	• zna datę upadku Cesarstwa Rzymskiego na Zachodzie; • wie, gdzie i kiedy narodziło się chrześcijaństwo; • wie, kim był Jezus Chrystus; • rozumie pojęcie chrześcijaństwo	• omawia założenia chrześcijaństwa; • wie, jak wyglądało życie pierwszych chrześcijan; • omawia rozwój chrześcijaństwa; • rozumie pojęcia: barbarzyńcy, tolerancja religijna	• rozumie przyczyny prześladowań chrześcijan; • wskazuje przyczyny słabości Imperium Rzymskiego	• wskazuje przyczyny upadku Cesarstwa Rzymskiego na Zachodzie	• analizuje przyczyny rozwoju chrześcijaństwa	I. 3) 5) 6)

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	• potrafi wskazać na mapie Rzym; • wymienia różne formy sprawowania władzy; • wie, kim byli Jezus Chrystus, Gajusz Juliusz Cezar, Oktawian August, • wie, kiedy upadło Cesarstwo Rzymskie na Zachodzie	• umiejscawia w czasie powstanie i upadek Rzymu; • opisuje różne formy ustrojowe; • wymienia osiągnięcia Rzymian w różnych dziedzinach	• opisuje życie pierwszych chrześcijan; • opisuje rzymską edukację	• porównuje różne formy ustrojowe; • przedstawia przyczyny i skutki podbojów rzymskich	• dostrzega wpływy greckie na kulturę rzymską	I. 2) 3) 4) 5) 6)
Dział IV Początki średniowiecza						
	• wskazuje Bizancjum na mapie; • rozumie pojęcia: cesarstwo wschodnie, schizma wschodnia; • wie, jak wygląda mozaika	• wymienia działania cesarza Justyniana; • wskazuje osiągnięcia Bizancjum w dziedzinie kultury i architektury; • zna konsekwencje schizmy wschodniej	• wskazuje różnice między cesarstwem wschodnim a zachodnim; • rozumie znaczenie Bizancjum dla zachowania dorobku starożytności	• podaje argumenty uzasadniające przydomek cesarza Justyniana; • wskazuje działania, które miały pomóc w odbudowaniu cesarstwa	• omawia współczesne konsekwencje schizmy wschodniej	II. 2)
	• wskazuje na mapie Półwysep Arabski; • wie, kim był Mahomet; • rozumie pojęcia: islam, Koran, muzułmanin, arabeska; • wie, w którym wieku powstał islam	• wymienia założenia islamu; • wskazuje ziemie podbite przez Arabów; • rozumie znaczenie roku 622	• wymienia filary islamu; • omawia politykę Arabów na podbitych terenach	• rozumie, jakie znaczenie mieli Arabowie w przekazaniu potomnym dorobku starożytnych Greków	• rozumie znaczenie handlu i wojen arabskich dla rozprzestrzeniania się osiągnięć innych kultur	II. 1)

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	– wie, w jaki sposób powstało cesarstwo bizantyjskie; – wie, kto stworzył islam	• wie, kim byli Otton I, Justynian Wielki, Mahomet, oraz zna ich dokonania; • zna zasady islamu	• rozumie znaczenie pisma dla rozwoju chrześcijaństwa; • rozumie pojęcie schizma wschodnia; • rozumie znaczenie powstania islamu i zmian, które wiązały się z wprowadzeniem tej religii	• rozumie przyczyny i skutki przyjmowania chrześcijaństwa	• dostrzega, że czas średniowiecza to czas budowania Europy; • rozumie wpływ chrześcijaństwa na budowę Europy	II. 1) 2)
Dział V Społeczeństwo , władza i kultura średniowiecznej Europy						
	• wie, kto mógł zostać rycerzem, przedstawia zadania rycerza; • opowiada, na czym polegał system lenny	• opisuje władzę króla w średniowieczu; • przedstawia drogę od paza do rycerza oraz zadania związane z poszczególnymi stopniami; • rozumie pojęcia: wasal, senior, lenno; • opowiada o zamku i jego roli jako siedziby możnowładcy	• rozumie pojęcie immunitet; • opowiada o ceremonii nadawania lenna; • wie, na czym polegała kultura rycerska	• rozumie przyczyny i skutki powstania systemu lennego	• omawia rolę króla w systemie lennym; • rozumie, jaki wpływ miał system lenny na pozycję króla i sytuację wewnętrzną w państwie	III., IV. 1) 3)
	• wie jak wyglądało życie na wsi średniowiecznej; • dostrzega różnice między panem a poddanymi	• zna narzędzia używane do pracy na roli w okresie średniowiecza; • wie, na czym polegało osadnictwo	• wymienia obowiązki chłopów i pana; • wskazuje nowe sposoby uprawiania ziemi	• rozumie znaczenie osadnictwa dla właściciela ziemi; • rozumie znaczenie pogody dla życia na wsi	• rozumie wpływ nowych metod uprawiania ziemi i nowych narzędzi na życie mieszkańców wsi	IV. 1) 2)

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	- wie, czym zajmowali się mieszkańcy miast; - potrafi opisać wygląd średniowiecznego miasta	- wie, jakie grupy społeczne mieszkaly w średniowiecznych miastach; - rozumie pojęcia: cech, mistrz, czeladnik; - wymienia funkcje miast	- opowiada o procesie lokowania miasta i jego cechach; - rozumie, jakie znaczenie miały cechy	- rozumie, dlaczego właściciele ziemi dążyli do lokowania miast; - opisuje samorząd miasta w średniowieczu	przedstawia podobieństwa i różnice między miastem współczesnym a średniowiecznym	IV. 1) 2) 3)
	- wymienia style architektoniczne średniowiecza; - wie, co się działo na uniwersytecie; - wie, czym się zajmowali zakonnicy	- wymienia przykłady średniowiecznych zakonów; - wie, gdzie powstał pierwszy zakon, zna jego założyciela; - rozumie zasadę „Módl się i pracuj”	- wymienia najstarsze uniwersytety; - rozumie rolę uniwersytetu; - wie, czym zajmowali się dominikanie i franciszkanie	rozumie wpływ duchowieństwa i chrześcijaństwa na życie w średniowiecznej Europie	porównuje rolę zakonów w średniowieczu i we współczesności	IV. 3) 4)
	- wie, kto został cesarzem w 962 r. - wie, czego dotyczył spór między papieżem a cesarzem	- wie, kim byli: Henryk IV i Grzegorz VII; - rozumie pojęcie konkordat wormacki; - opowiada o etapach sporu między papieżem a cesarzem; - wymienia założenia reformy kościoła zaproponowane przez klasztory benedyktyńskie	rozumie określenie „pójść do Kanossy” i zna jego genezę	- rozumie znaczenie koronacji cesarskiej Ottona I; - rozumie przyczyny sporu między papieżem a cesarstwem; - rozumie przyczyny zmian zaproponowanych przez klasztory benedyktyńskie	rozumie znaczenie konkordatu w Wormacji dla stosunków między Kościołem a państwami średniowiecznej Europy	III.

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	• opisuje życie chłopca, rycerza, mieszczanina, duchownego w średniowieczu	• wymienia style architektoniczne średniowiecza i potrafi je rozpoznać	• dostrzega wpływ systemu lennego na funkcjonowanie wsi	• wskazuje zmiany zachodzące na wsi, rozumie ich znaczenie	• rozumie rolę chrześcijaństwa w kształtowaniu się średniowiecznej Europy	III., IV. 1) 2) 3) 4)
Dział VI Polska pierwszych Piastów						
	• wie, kim był Mieszko I; • wie, kiedy Polska przyjęła chrzest	• wymienia największe plemiona zamieszkujące ziemie polskie; • opowiada o tworzeniu państwa polskiego; • opowiada o przyjęciu chrztu	• wie, kiedy była bitwa pod Ciedynią; • rozumie znaczenie podbojów dla tworzenia państwa Mieszka	• wskazuje przyczyny i skutki przyjęcia chrześcijaństwa	• analizuje zmiany spowodowane przez chrzest w kontekście międzynarodowego położenia Polski	V. 1) 2)
	• wie, kto był następcą Mieszka I; • wie, kim był św. Wojciech; • wie, w którym roku Bolesław Chrobry został królem i kiedy był zjazd w Gnieźnie	• wie, kto i kiedy brał udział w zjeździe gnieźnieńskim; • opowiada o misji biskupa Wojciecha; • wie, z kim Bolesław Chrobry toczył wojny i zna rezultat tych wojen	• wskazuje przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego	• rozumie znaczenie powołania pierwszego arcybiskupstwa na ziemiach polskich	• rozumie, jak koronacja wpłynęła na sytuację Polski w Europie	V. 3)
	• wie, jaka dynastia sprawowała	• wymienia problemy	• wymienia przyczyny	• rozumie przyczyny problemów	• wskazuje skutki	V. 3) 4)

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	rządy w średniowiecznej Polsce; • wie, kim byli Mieszko II, Bolesław Śmiały, Kazimierz Odnowiciel	Polski w I połowie XI w.	problemów Polski w XI w.; • wskazuje działania mające na celu poprawę sytuacji Polski podejmowane przez kolejnych władców	wewnętrznych państwa polskiego	koronacji Bolesława Śmiałego i zamordowania biskupa Stanisława	
	• wymienia grupy społeczne w Polsce średniowiecznej; • wie, jakie były zajęcia wojów; • zna pojęcia: możnowładca, wojowie, duchowieństwo	• opisuje życie na wsi, w mieście	• wskazuje różnice występujące między poszczególnymi stanami	• dostrzega wpływ chrześcijaństwa na funkcjonowanie państwa polskiego	• rozumie, jakie znaczenie miały powinności poszczególnych grup społecznych dla funkcjonowania państwa	V. 5)
	• wskazuje na mapie państwo pierwszych Piastów; • wymienia władców z dynastii Piastów; • wie, co się wydarzyło w 966 r., 1000 r., 1025 r., 1138 r	• omawia działania pierwszych władców z dynastii Piastów	• wskazuje grupy społeczne zamieszkujące ziemie polskie, omawia ich zajęcia	• rozumie i wymienia przyczyny oraz skutki przyjęcia chrztu, zjazdu w Gnieźnie, pierwszej koronacji	• rozumie, jaki wpływ miało przyjęcie chrześcijaństwa na zmiany w różnych dziedzinach życia w Polsce	V. 1) 2) 3) 4) 5)
Dział VII Polska dzielnicowa i zjednoczona.						
	• wie, co oznaczał podział Polski na dzielnice	• zna sąsiadów Polski w okresie rozbicia dzielnicowego; • wie, z kim walczyli Polacy w okresie	• wie, w jaki sposób układały się stosunki z sąsiadami Polski w okresie rozbicia dzielnicowego;	• wymienia skutki testamentu Bolesława Krzywoustego; • wskazuje skutki stosunków Polski z sąsiadami	• wskazuje skutki rozbicia dzielnicowego na różnych płaszczyznach	VI. 1) 2) 3)

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
		rozbicia dzielnicowego, i zna efekty tych walk	opisuje proces budowania państwa krzyżackiego			
- wymienia stany w społeczeństwie polskim; - wie, na czym polegała kolonizacja; - zna pojęcie trójpolówka	- opowiada o procesie kolonizacji na prawie niemieckim; - wymienia zajęcia różnych stanów	rozumie znaczenie zmian w rolnictwie dla życia ludzi	- analizuje znaczenie kolonizacji dla rozwoju gospodarczego; - wskazuje, w jaki sposób kształtował się samorząd na wsi, a jak w mieście	rozumie, w jaki sposób ukształtowały się poszczególne grupy społeczne w Polsce	VI. 3)	
- wie, kto i kiedy zjednoczył ziemie polskie; - wie, jakie ziemie Polska utraciła na rzecz Krzyżaków	- wymienia kolejnych władców Polski; - wie, kiedy Polska utraciła Pomorze Gdańskie; - wskazuje wydarzenie uznawane za zakończenie rozbicia dzielnicowego	- wskazuje przyczyny zjednoczenia ziem polskich, - rozumie znaczenie utraty Pomorza;	- opowiada o próbach odzyskania utraconych ziem	rozumie znaczenie zjednoczenia ziem polskich dla zmiany położenia międzynarodowego Polski	VI. 2) 4)	
- wie, kto był ostatnim królem Polski z dynastii Piastów; - rozumie powiedzenie „Został Polskę drewnianą, a zostawił murowaną.”	- wymienia działania Kazimierza Wielkiego w różnych dziedzinach; - wie, kiedy została utworzona Akademia Krakowska	- rozumie znaczenie powołania Akademii Krakowskiej; - omawia, w jaki sposób Kazimierz Wielki rozwiązał problemy z Czechami i Krzyżakami	omawia znaczenie pokoju z Krzyżakami i Czechami dla Polski		VII. 1) 2)	
wie, z kim Polska zawarła unie	omawia przyczyny	rozumie przyczyny zawarcia	opisuje proces budowania	analizuje zmiany	VII. 2) 3) 4)	

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	w XIV w.; • wie, kim byli: Jadwiga i Władysław Jagiełło; • rozumie pojęcie: Krzyżacy; • wie, jaki był rezultat bitwy pod Grunwaldem, wie, kto w niej walczył; • zna nazwę dynastii, która rządziła Polską od 1385 roku; • wie, kiedy Polska odzyskała Pomorze Gdańskie	zaproszenia Krzyżaków do Polski; • opowiada o zawarciu unii Polski z Węgrami i Litwą; • opowiada o chrzcie Litwy i tzw. wielkiej wojnie z Krzyżakami; • wie, dlaczego doszło do wojny z Krzyżakami w 1409 r.; • wie, jakie były efekty drugiego pokoju toruńskiego;	przez Polskę unii z Litwą; • wie, dlaczego doszło do wielkiej wojny z Krzyżakami; • zna postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego	państwa krzyżackiego; • rozumie znaczenie przywileju koszyckiego; • rozumie znaczenie odzyskania Gdańska dla Polski	zachodzące w państwie polskim pod wpływem unii z Litwą	
	• wie, z jakich izb składał się sejm i kto w nim zasiadał; • rozumie pojęcie szlachta	• rozumie pojęcia: przywilej, sejm walny, konstytucja nihil novi, elekcja; • wie, na czym polegała monarchia stanowa	• wie, kiedy zebrał się pierwszy polski sejm; • opowiada o kształtowaniu się monarchii stanowej; • opowiada o powstawaniu przywilejów	• rozumie okoliczności nadawania przywilejów, wskazuje ich konsekwencje; • wymienia treść przywilejów nadanych szlachcie	• omawia funkcjonowanie monarchii stanowej, dostrzega różnice między monarchią stanową a patrymonialną	VII. 5)
	• wie, kiedy Polska została zjednoczona; • wie, kim byli: Władysław Łokietek, Jadwiga, Władysław Jagiełło, Kazimierz	• wskazuje Polskę na mapie; • wskazuje na mapie państwa, z którymi Polska weszła	• rozumie znaczenie zawierania unii i zjednoczenia Polski	• wskazuje przyczyny i skutki: zjednoczenia ziem polskich, unii personalnych, wojny trzynastoletniej, nadawania przywilejów	• rozumie zmiany zachodzące w państwie polskim pod wpływem zawieranych unii,	VI. 1) 2) 3) 4), VII. 1) 2) 3) 4) 5)

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	Jagiellończyk	w unie personalne			zjednoczenia, nadawania przywilejów	

Wymagania edukacyjne. Klasa 6

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
Dział I. Europa i świat w XVI w.						
	• zna datę: 1492; • zna sylwetki i dokonania Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy i Ferdynanda Magellana; • wskazuje na mapie trasy podróży K. Kolumba, V. da Gamy, F. Magellana	• zna pojęcie: jedwabny szlak; • wyjaśnia pochodzenie terminu <i>Indianie</i>; • zna znaczenie wyprawy Ferdynanda Magellana	• wymienia przyczyny odkryć geograficznych	• rozumie znaczenie wprowadzenia nowego typu statków dla odkryć geograficznych	• porównuje sposoby podróżowania na przestrzeni wieków, dostrzega znaczenie zmian	VIII 1 2
	• rozumie pojęcia: konkwistador, Nowy Świat, kolonia; • wymienia państwa, które były najważniejszymi kolonizatorami; • wskazuje na mapie tereny odkryte w XV i XVI wieku	• wymienia rośliny przywiezione do Europy przez odkrywców	• wymienia skutki gospodarcze, społeczne i polityczne odkryć geograficznych;	• rozumie zmiany, które zaszły w Europie i Nowym Świecie w wyniku odkryć geograficznych	• omawia znaczenie zmian wprowadzonych przez odkrywców na podbitych terenach, wskazuje ich pozytywne i negatywne	VIII 1 2
	• rozumie pojęcia: renesans, odrodzenie, człowiek renesansu; • wskazuje na mapie Włochy	• rozumie termin humanizm;	• podaje przyczyny narodzin renesansu we Włoszech	• na wybranym przykładzie omawia cechy sztuki renesansowej	• porównuje sztukę renesansu i średniowiecza; • wskazuje podobieństwa między sztuką renesansu i starożytności	IX 1
	• wie, kto i kiedy udoskonalił wynalazek druku (ruchoma czcionka drukarska);	• opisuje sylwetki Mikołaja Kopernika i Erazma z Rotterdamu	• opisuje znaczenie upowszechnienia druku dla rozwoju kultury; • omawia odkrycie Mikołaja Kopernika	• rozumie przełomowe znaczenie odkrycia Mikołaja Kopernika	• analizuje zmiany, które zaszły w XV i XVI wieku, i dostrzega ich wpływ na życie ludzi	IX 1

wymienia najważniejszych humanistów XVI-wiecznej Europy					
- potrafi wskazać datę początku reformacji; - zna dokonania Marcina Lutra; - rozumie pojęcia: reformacja, anglikanizm, protestantyzm, luteranizm, kalwinizm; - wskazuje na mapie państwa, w których doszło do reformacji	- wie, kiedy doszło do: powstania anglikanizmu, podpisania pokoju w Augsburgu, nocy św. Bartłomieja; - zna dokonania Jana Kalwina i działania Henryka VIII związane z reformacją; - rozumie pojęcie tolerancji religijnej	- wymienia przyczyny reformacji; - przedstawia skutki reformacji; - opisuje wojny religijne oraz ich skutki	- dostrzega i wymienia różnice pomiędzy katolicyzmem i protestantyzmem; - dostrzega różnorodność przyczyn reformacji i różny jej przebieg w zależności od państwa	- analizuje przyczyny wojen religijnych; - wskazuje zmiany, które zaszły w Europie w związku z reformacją	IX 2
- wie, kiedy i gdzie odbył się sobór reformujący Kościół; - rozumie pojęcia: sobór, jezuita, kontrreformacja, reforma katolicka	- zna najważniejsze postanowienia soboru trydenckiego; - przedstawia działalność sądów kościelnych	omawia zmiany, które nastąpiły w Kościele katolickim po soborze	- rozumie skutki dwóch reform chrześcijaństwa; - omawia wpływ reform na zmiany w funkcjonowaniu Kościoła	porównuje sytuację w Kościele katolickim przed soborem i po jego reformach	IX 3
DZIAŁ II POLSKA W XVI W.					
- wskazuje na mapie ziemie, którymi władali Jagiellonowie; - wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów; - rozumie określenie: hołd pruski; - zna datę hołdu pruskiego	wie, w jaki sposób doszło do likwidacji państwa zakonnego;	zna postanowienia traktatu pokojowego zawartego w Krakowie w 1525 roku			IX 4
rozumie pojęcia: nihil novi, demokracja szlachecka, sejm walny, izba poselska, izba senatorska, magnat, pospolite ruszenie;	- opowiada o powstaniu demokracji szlacheckiej; - opowiada o funkcjonowaniu sejmu;	- rozumie zasadę jednomyślności w pracy sejmu; - omawia znaczenie szlachty w państwie	potrafi wskazać konsekwencje demokracji szlacheckiej;	porównuje demokrację szlachecką z innymi formami sprawowania władzy	VII 5; IX 7

	• określa wiek, w którym ukształtował się sejm	• wskazuje, czym szlachta różniła się od innych stanów		• wskazuje przyczyny przewagi politycznej szlachty w Polsce		
	• wyjaśnia pojęcia: unia realna, Rzeczpospolita Obojga Narodów; • wie, kiedy doszło do zawarcia unii realnej; • wiąże postać Zygmunta Augusta z unią w Lublinie; • wskazuje na mapie Rzeczpospolitą Obojga Narodów	• wymienia postanowienia unii lubelskiej	• zna przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej; • wymienia i rozumie skutki unii	• rozumie różne oceny unii ze strony Polaków i Litwinów	• porównuje charakter unii realnej i unii personalnej; • ocenia zawarcie unii z perspektywy polityki zagranicznej i wewnętrznej	IX 7
	– rozumie pojęcia: wolna elekcja, sejm elekcyjny, artykuły henrykowskie, pacta conventa, Akademia Wileńska; – wymienia dwóch pierwszych władców elekcyjnych	– wyjaśnia zasady wolnej elekcji; – wie, gdzie odbywały się wolne elekcje;	– rozumie znaczenie artykułów henrykowskich i pacta conventa dla ograniczenia władzy królewskiej; – rozumie znaczenie propagandy w czasie wolnej elekcji	– dostrzega wady i zalety elekcyjnego wyboru władcy	– porównuje monarchię elekcyjną z monarchią dziedziczną	X 2
	• rozumie pojęcia: pańszczyzna, folwark, „spichlerz Europy”; • wie, jaką monetę biła Rzeczpospolita w XVI wieku; • pokazuje na mapie Gdańsk	• wie, dlaczego w Rzeczypospolitej rozwinęła się produkcja zboża i handel tym towarem; • wie, co Rzeczpospolita eksportowała i importowała	• analizuje znaczenie Gdańska dla polskiej gospodarki	• rozumie i uzasadnia wpływ handlu zbożem na położenie chłopów i wzrost roli gospodarczej szlachty	• potrafi uzasadnić znaczącą rolę szlachty w gospodarce polskiej	IX 5
	• wymienia narody zamieszkujące Rzeczpospolitą; • wskazuje na mapie tereny zamieszkane przez Polaków, Litwinów, Rusinów, Niemców;	• na przykładzie Lwowa omawia koegzystencję różnych narodów; • rozumie pojęcie: konfederacja warszawska,	• wie, dlaczego w Rzeczypospolitej mieszkano wiele mniejszości narodowych;	• omawia znaczenie konfederacji warszawskiej dla tolerancji religijnej	• porównuje sytuację protestantów w Rzeczypospolitej i Europie	X 1

wymienia religie i wyznania XVI-wiecznej Rzeczypospolitej	zna datę podpisania tego dokumentu	omawia przyczyny i skutki tolerancji religijnej			
- wie, kim byli i z czego zasłynęli Mikołaj Rej, Jan Kochanowski, Andrzej Frycz Modrzewski; - omawia renesansowy charakter Zamościa; - rozumie pojęcie „złoty wiek kultury polskiej”	wskazuje przykłady zmian zachodzących w Polsce w okresie renesansu: rozwój polszczyzny i alfabetu polskiego, powstawanie budowli renesansowych, szerzenie idei humanizmu i renesansu na uniwersytetach	- omawia wpływ podróży, powstawania uniwersytetów i upowszechnienia druku na zmiany w polskiej kulturze; - wskazuje cechy renesansu na przykładzie ratusza w Zamościu, Wawelu	rozumie i uzasadnia, dlaczego w odniesieniu do Zamościa używa się określenia „miasto idealne”	porównuje renesans w Polsce i Europie	IX 6
Dział III. Europa i Polska w XVII w.					
- rozumie pojęcia: Król Słońce, monarchia absolutna, Wersal, etykieta; - wie, kiedy panował Ludwik XIV	- wyjaśnia słowa „Państwo to ja”; - opowiada o drodze Francji do pozycji mocarstwa	przedstawia cechy monarchii absolutnej	- rozumie i uzasadnia rolę Ludwika XIV w tworzeniu potęgi Francji; - wyjaśnia, dzięki czemu Francja stała się potęgą w Europie	porównuje demokrację szlachecką z monarchią absolutną	XII 1
- wie, kiedy doszło do rewolucji w Anglii; - rozumie pojęcia: purytanie, Wspaniała Rewolucja, <i>Deklaracja praw</i>; - zna postać Olivera Cromwella; - wie, kiedy doszło do: konfliktu króla z Parlamentem, Wspaniałej Rewolucji, unii Anglii i Szkocji	- wskazuje zmiany zachodzące w Anglii, gdy była republiką; - rozumie zasadę „król panuje, ale nie rządzi”	rozumie, dlaczego doszło do konfliktu króla z Parlamentem, wskazuje skutki tego sporu	- opowiada o powstaniu Wielkiej Brytanii; - charakteryzuje ustrój Wielkiej Brytanii	porównuje sposób sprawowania rządów w Wielkiej Brytanii XVII wieku i demokrację szlachecką	XII 1
- zna postacie: Zygmunta III Wazy, Władysława IV Wazy, Dymitra Samozwańca; - wskazuje na mapie państwo, z którym Polska zawarła unię	wie, jak zakończyła się unia personalna Polski i Szwecji;	wyjaśnia przyczyny i skutki interwencji polskiej w Rosji	dostrzega i omawia konsekwencje unii ze Szwecją, porównuje ją z unią lubelską	analizuje pozycję międzynarodową Rzeczypospolitej za rządów Zygmunta III Wazy	XI 1 4

- personalną z chwilą powołania na tron Zygmunta III Wazy; - rozumie pojęcia: samodzielną, wielka smuta, dymitriada, Kreml, husaria; - zna daty: 1610, 1612, 1634	- zna okoliczności objęcia tronu Rzeczypospolitej przez dynastię Wazów; - wskazuje na mapie zmiany granicy po pokoju polanowskim				
- rozumie pojęcia: Kozacy, rejestr kozacki, ugoda w Perejasławiu; - zna postać Bohdana Chmielnickiego	- omawia przebieg powstania kozackiego; - wskazuje na mapie bitwy, które stoczono podczas powstania	wskazuje przyczyny wybuchu powstania kozackiego	- rozumie znaczenie ugody w Perejasławiu; - zna skutki rozejmu w Andruszowie	- analizuje przyczyny sukcesu powstania; - wskazuje przyczyny i skutki zbliżenia się Kozaków i Rosji	XI 2 4
- zna postacie: Jana Kazimierza, Augustyna Kordeckiego, Stefana Czarnieckiego; - zna pojęcia: potop, hetman; - wie, co wydarzyło się w 1655 i w 1660 roku	- opisuje przebieg wojen polsko-szwedzkich; - omawia postanowienia pokoju w Oliwie	- wskazuje przyczyny konfliktu między Polską a Szwecją; - rozumie znaczenie udanej obrony Jasnej Góry	omawia znaczenie pokoju w Oliwie dla stosunków polsko-szwedzkich	rozumie dążenie do opanowania Bałtyku przez państwa nad nim leżące	XI 1 3 4
wyjaśnia pojęcia: liberum veto, „złota wolność”, rokosz, królewicza	wymienia skutki gospodarcze i polityczne wojen w XVII wieku	rozumie i omawia demograficzne skutki wojen XVII-wiecznych	rozumie znaczenie upadku gospodarczego Rzeczypospolitej dla funkcjonowania państwa	rozumie wpływ „złotej wolności” na sytuację polityczną w Rzeczypospolitej w XVII wieku	XI 4
- zna sylwetkę i dokonania Jana III Sobieskiego; - wie, kiedy miały miejsce bitwy pod Chocimiem i pod Wiedniem oraz jaki był ich rezultat; - rozumie pojęcia: haracz, odsiecz wiedeńska; - wskazuje na mapie miejsca bitew z Turkami	omawia przebieg wojen polsko-tureckich	- wskazuje przyczyny wojen polsko-tureckich; - rozumie znaczenie bitwy pod Wiedniem	- omawia znaczenie traktatu w Buczacu, rozumie, dlaczego nazywano go haniebnym; - omawia okoliczności, w których Polacy ruszyli na odsiecz Wiedniowi; - rozumie znaczenie odsieczy dla pozycji Polski w Europie	wyjaśnia, dlaczego Jana III Sobieskiego nazywano „Lwem Lechistanu”	XI 1 4

• wskazuje przykłady sztuki barokowej w architekturze, malarstwie i rzeźbie; • wyjaśnia pojęcia: barok, sarmatyzm, wie, jakiego dotyczyły okresu; • opowiada o stylu życia szlachty w okresie baroku	• wymienia cechy sztuki barokowej	• rozumie znaczenie sztuki baroku dla Kościoła katolickiego;	• wskazuje różnice między kulturą baroku w Europie i w Rzeczypospolitej	• rozumie przyczyny różnic pomiędzy kulturą baroku w Europie i w Rzeczypospolitej	XI 5
Dział IV. Europa i świat w XVIII w					
• rozumie pojęcia: „stulecie światła”, <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, manufaktura, trójpodział władz, absolutyzm oświecony; • opisuje wynalazki oświecenia	• zna sylwetki i dokonania: J.J. Rousseau, Woltera, Monteskiusza; • podaje cechy kultury oświecenia, umieszcza ten okres na osi czasu	• rozumie znaczenie wprowadzenia obowiązkowego szkolnictwa; • omawia koncepcję trójpodziału władz Monteskiusza	• analizuje absolutyzm oświecony i dostrzega jego wpływ na funkcjonowanie państwa	• rozumie znaczenie oświecenia dla postrzegania świata	XII 2
• wskazuje na mapie Prusy, Rosję i Austrię; • wyjaśnia pojęcia: absolutyzm oświecony, imperator; • wymienia XVIII-wiecznych władców, którzy wprowadzili zmiany w Rosji, Prusach i Austrii	• przedstawia reformy przeprowadzone w Rosji, Prusach i Austrii, wskazuje ich twórców	• wyjaśnia na przykładzie sąsiadów Rzeczypospolitej, na czym polegał absolutyzm oświecony w praktyce	• rozumie znaczenie reform gospodarczych i wojskowych przeprowadzonych w państwach ościennych	• porównuje sposób sprawowania władzy w Rzeczypospolitej i u jej sąsiadów	XII 3
• rozumie pojęcia: herbatka bostońska, <i>Deklaracja niepodległości</i>, konstytucja; • wie, kiedy została podpisana <i>Deklaracja niepodległości</i>, tłumaczy, dlaczego ten dzień jest świętem narodowym w Stanach Zjednoczonych; • wymienia Polaków walczących o niepodległość USA;	• opowiada o stosunkach między Anglią i koloniami; • rozumie, dlaczego Kościuszko i Pułaski są bohaterami dla Amerykanów	• wskazuje przyczyny wybuchu wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych; • omawia system sprawowania władzy w Stanach Zjednoczonych	• wskazuje różnice w systemie sprawowania władzy w państwach europejskich i w Stanach Zjednoczonych	• uzasadnia, dlaczego Stany Zjednoczone były pierwszym krajem, który wprowadził idee oświecenia w praktyce	XIV 1 2

• zna postacie Jerzego Waszyngtona i Benjamina Franklina					
• rozumie pojęcia: stan trzeci, Bastylia, monarchia konstytucyjna, <i>Deklaracja praw człowieka i obywatela</i>; • wie, kiedy we Francji: wybuchła rewolucja, powstała monarchia konstytucyjna; • zna postacie Ludwika XVI i Marii Antoniny	• wymienia stany społeczne we Francji rządzonej przez Ludwika XVI, omawia ich rolę w państwie; • wyjaśnia okoliczności powstania monarchii konstytucyjnej	• wymienia przyczyny rewolucji we Francji	• porównuje monarchię absolutną z monarchią konstytucyjną	• dostrzega wpływ idei oświecenia na wybuch rewolucji we Francji	XV
• rozumie pojęcia: terror jakobiński, wielki terror, gilotyna, Marsylianka	• wyjaśnia okoliczności wybuchu wojny Francji z sąsiadami; • charakteryzuje Francję jako republikę	• wyjaśnia przyczyny obalenia jakobinów; • przedstawia skutki rewolucji we Francji	• rozumie i przedstawia zmiany społeczne, jakie zaszły we Francji podczas rewolucji	• omawia wpływ idei oświecenia na rewolucję we Francji; • ocenia skutki rewolucji	XV
Dział V. Polska w XVIII w.					
• zna postacie Augusta II Mocnego, Stanisława Leszczyńskiego i Augusta III Sasa; • rozumie pojęcia: traktat trzech czarnych orłów, Collegium Nobilium, anarchia	• wyjaśnia powiedzenia: „od Sasa do Lasa”, „za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa”; • wskazuje próby reform w Rzeczypospolitej	• rozumie, dlaczego doszło do objęcia polskiego tronu przez dynastię Wettinów; • omawia skutki wojny północnej dla Rzeczypospolitej; • wymienia trudności Rzeczypospolitej spowodowane wojną północną i rządami Sasów	• wskazuje elementy uzależnienia Rzeczypospolitej od Rosji	• omawia skutki rządów Sasów oraz konsekwencje podporządkowania Rzeczypospolitej Rosji	XIII
• rozumie pojęcia: Szkoła Rycerska, I rozbiór Rzeczypospolitej, Familia, prawa kardynalne;	• omawia wybór Stanisława Poniatowskiego na króla Rzeczypospolitej;	• wymienia przyczyny I rozbioru Rzeczypospolitej	• wyjaśnia sposoby ingerencji Rosji w sprawy Rzeczypospolitej i ich konsekwencje	• ocenia sytuację polityczną Polski w czasie pierwszych lat rządów Stanisława Augusta	XVI 1; XVII 1

- wymienia państwa biorące udział w I rozbiorze Rzeczypospolitej, wskazuje utracone ziemie, zna datę traktatu rozbiorowego; - zna postacie Stanisława Augusta Poniatowskiego i Tadeusza Rejtana	- wymienia reformy wprowadzone przez Poniatowskiego; - opowiada o konfederacji barskiej				
- wyjaśnia, czym były: Rada Nieustająca, Komisja Edukacji Narodowej, Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych; - rozpoznaje Łazienki Królewskie w Warszawie	wymienia próby reform podjęte przez Stanisława Poniatowskiego;	przedstawia zmiany w gospodarce i ich konsekwencje	omawia znaczenie zmian w Rzeczypospolitej stanisławowskiej	rozumie i uzasadnia zmiany w edukacji za rządów Poniatowskiego	XVI 1 4
- rozumie pojęcie: Sejm Wielki; - wie, kiedy zwołano sejm i uchwalono konstytucję	- omawia okoliczności powstania Sejmu Wielkiego; - przedstawia stronnictwa sejmowe i ich poglądy; - omawia postanowienia Konstytucji 3 maja	omawia wpływ konstytucji na funkcjonowanie państwa	rozumie i uzasadnia znaczenie konstytucji dla funkcjonowania państwa	porównuje założenia ustrojowe Rzeczypospolitej i Stanów Zjednoczonych zapisane w konstytucjach tych krajów	XVI 1 2
- rozumie pojęcie: konfederacja targowicka; - wie, kiedy doszło do wojny polsko-rosyjskiej w obronie Konstytucji 3 maja oraz do konfederacji targowickiej; - wymienia państwa biorące udział w II rozbiorze Rzeczypospolitej; - wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą w wyniku II rozbioru	zna postać Józefa Poniatowskiego	- rozumie przyczyny i skutki konfederacji targowickiej; - wskazuje znaczenie II rozbioru dla sytuacji gospodarczej Rzeczypospolitej	omawia wpływ Rosji na sytuację w Rzeczypospolitej, omawia znaczenie konfederacji targowickiej dla II rozbioru	analizuje postawę króla wobec konfederacji targowickiej	XVI 3; XVII 1
wie, kiedy doszło do wybuchu powstania kościuszkowskiego i III rozbioru Rzeczypospolitej;	opowiada o przebiegu powstania kościuszkowskiego;	wymienia przyczyny wybuchu i skutki	rozumie znaczenie uniwersału połanieckiego	ocenia szanse na powodzenie powstania kościuszkowskiego	XVII 1 2 3

• zna postacie Tadeusza Kościuszki i Jana Kilińskiego; • rozumie pojęcia: uniwersał połaniecki, insurekcja, kosynierzy	• wymienia główne bitwy insurekcji	powstania kościuszkowskiego; • rozumie przyczyny klęski powstania i upadku Rzeczypospolitej			
Epoka napoleońska Dział VI					
• wie, kiedy Bonaparte objął władzę, został cesarzem, wygrał bitwę pod Austerlitz; • rozumie pojęcia: konsulat, cesarstwo, <i>Kodeks Napoleona</i>, bitwa trzech cesarzy, Związek Reński	• opisuje sytuację we Francji za panowania Napoleona Bonaparte; • wymienia państwa, które walczyły z Bonapartem, wskazuje te, które pokonał	• wyjaśnia, jak Bonaparte objął władzę we Francji, uczynił kraj potęgą, odnosił sukcesy wojskowe	• rozumie zmiany, które zaszły w Europie po zwycięstwach Napoleona; • rozumie znaczenie bitwy pod Austerlitz dla zmian w Europie	• analizuje reformy Bonaparte'a i wskazuje ich wpływ na budowanie potęgi Francji	XVIII 1
• wie, kto i kiedy założył Legiony we Włoszech; • wie, kiedy powstało Księstwo Warszawskie i kiedy powiększył się jego obszar • wskazuje Księstwo Warszawskie na mapie; • zna postać i dokonania księcia Józefa Poniatowskiego	• rozumie cele działania Legionów Dąbrowskiego, zna ich szlak bojowy; • zna okoliczności, w których powstał <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>, oraz twórcę słów tej pieśni	• omawia zasady sprawowania władzy w Księstwie Warszawskim	• omawia stosunki między Księstwem Warszawskim a Francją	• ocenia postawę Napoleona wobec Polaków	XVIII 2
• zna wydarzenia z lat: 1812, 1813, 1815; • rozumie pojęcia: bitwa narodów, sto dni Napoleona, Wielka Armia	• opowiada o kampanii rosyjskiej Napoleona i o udziale w niej Polaków	• wymienia przyczyny i skutki ataku na Rosję; • zna przyczyny klęski Napoleona w Rosji	• przedstawia wpływ Napoleona na Europę; • wymienia przyczyny ostatecznej klęski Bonaparte'a	• ocenia postawę Bonaparte'a wobec Polaków; • rozumie znaczenie epoki napoleońskiej dla historii Europy	XVIII 1 2

Wymagania edukacyjne. Klasa 7

Dział I. Pierwsza połowa XIX w.

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
– zna daty obrad kongresu wiedeńskiego; – potrafi wymienić najważniejsze postanowienia kongresu; – zna członków Świętego Przymierza	– wyjaśnia pojęcia: legitymizm, równowaga sił, restauracja; – zna postanowienia kongresu odnośnie do ziem polskich; – wymienia uczestników kongresu;	– wskazuje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego i powołania Świętego Przymierza; – rozumie określenie „tańczący kongres” – rozumie znaczenie postanowień kongresu wiedeńskiego dla sytuacji Polaków	– wskazuje rolę Świętego Przymierza dla utrzymania porządku w Europie	– uzasadnia, że kongres wiedeński był triumfem konserwatyzmu	XIX 1
– wymienia idee polityczne początku XIX w.	– wyjaśnia pojęcia: liberalizm, konserwatyzm; – wymienia państwa, w których doszło do ruchów wolnościowych	– podaje przykłady obecności idei liberalizmu i konserwatyzmu w życiu politycznym Europy; – opisuje rewolucję lipcową we Francji jako przykład dążeń liberalnych	– opisuje postawy liberalne i konserwatywne we współczesnym świecie	– opisuje walkę idei liberalnych z konserwatywnymi na przykładzie pierwszej połowy XIX w.	XIX 1
– rozumie pojęcia: Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Poznańskie, Galicja, autonomia, monarchia konstytucyjna; – opisuje antypolskie działania cara Mikołaja I;	– wskazuje na mapie: Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Poznańskie, Galicję, Rzeczpospolitą Krakowską; – opisuje sytuację polityczną Królestwa	– charakteryzuje autonomię Królestwa Polskiego; – opisuje rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego; – rozumie przyczyny ukształtowania się opozycji w Królestwie Polskim; – wymienia twórców	– rozumie znaczenie oświaty, kultury i gospodarki dla utrzymania polskości w zaborze rosyjskim; – opisuje rolę księcia Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w życiu	– opisuje i analizuje różne postawy - Polaków w zaborze rosyjskim, potrafi podać ich genezę	XX 1

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	– wymienia organizacje opozycyjne działające w Królestwie Polskim	Polskiego; – wie, do jakiej nielegalnej organizacji należał Adam Mickiewicz; – wie, kim byli i jaki cel stawiali sobie tzw. kaliszanie	nielegalnej i legalnej opozycji w Królestwie Polskim i charakteryzuje jej cele; – charakteryzuje różne postawy Polaków wobec polityki Aleksandra I i Mikołaja I	gospodarczym Królestwa; – rozumie różnice między celami politycznymi różnych nurtów opozycji w Królestwie Polskim		
	– wie, kim był Piotr Wysocki; – wie, kiedy wybuchło i kiedy upadło powstanie; – zna rezultat zmagania powstańczych	– wymienia pierwszego dyktatora powstania; – opisuje wybuch powstania; – opisuje charakter działań wojennych w czasie powstania; – wskazuje miejsca największych bitew; – wskazuje na mapie tereny, na których rozgrywały się walki w okresie wojny polsko-rosyjskiej; – wymienia przywódców powstania	– analizuje przyczyny powstania; – rozróżnia postawy poszczególnych grup polskiego społeczeństwa wobec wybuchu powstania; – charakteryzuje różne postawy polskich polityków; wobec powstania i kwestii uwłaszczenia chłopów; – wskazuje przełomowy moment w działaniach wojennych	– wskazuje międzynarodowe uwarunkowania wybuchu powstania; – analizuje stosunek Chłopickiego do powstania i rozumie wpływ poglądów dyktatora na podjęte przez niego decyzje; – wyjaśnia przyczyny upadku powstania;		XX 2

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	– rozumie pojęcie emigracji; – wskazuje na mapie państwa, do których udali się polscy uchodźcy po powstaniu listopadowym; – wymienia twórców kultury polskiej na emigracji; – wie, jakie ugrupowania wysyłały emisariuszy do kraju i w jakim celu	– wymienia polskie obozy polityczne na emigracji; – rozumie, dlaczego największa liczba emigrantów osiadła we Francji	– wymienia przyczyny ukształtowania się Wielkiej Emigracji; – charakteryzuje programy polskich obozów politycznych na emigracji	– rozumie zróżnicowane podejście rządów i społeczeństw krajów Europy do polskich emigrantów; – porównuje poglądy polskich emigrantów (dostrzega i wskazuje różnice); – rozumie, dlaczego niektóre dzieła polskiej kultury mogły zostać upublicznione jedynie na emigracji, a nie w kraju pod zaborami	– analizuje wpływ różnych postaw dyktatorów powstania na jego losy	XX 4
	– zna pojęcia: noc paskiewiczowska, germanizacja, praca organiczna, – pokazuje na mapie ziemie poszczególnych zaborów i je nazywa	– wymienia represje skierowane przeciw powstańcom i mieszkańcom Królestwa Polskiego po upadku powstania listopadowego; – opisuje położenie Polaków w zaborze pruskim; – zna postacie: Hipolita Cegielskiego	– dostrzega różnice w położeniu Polaków w trzech zaborach; – podaje przyczyny powstania krakowskiego; – podaje przyczyny i skutki rabacji galicyjskiej	– omawia wpływ powstań na politykę państw zaborczych wobec Polaków i na stosunki między zaborcami; – wyjaśnia różnice w sytuacji Polaków żyjących pod trzema zaborami; – rozumie politykę władz austriackich wobec szlachty i chłopów w Galicji		XX 2 3
	– wymienia główne	– opisuje rozwój	– wskazuje czynniki, które	– rozumie znaczenie	– analizuje	XIX 2

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	wynalazki XIX w.; – rozumie pojęcia: skok demograficzny, fabryka, rewolucja przemysłowa; – wskazuje najszybciej rozwijające się dziedziny gospodarki w XIX w.	gospodarczy i demograficzny przełomu XVIII i XIX w.; – wskazuje kraje, w których następował najszybszy rozwój gospodarczy; – ocenia wpływ wynalazków na życie codzienne	doprowadziły do wzrostu demograficznego; – wymienia przyczyny powstawania fabryk; – dostrzega skutki rozwoju komunikacji; – wskazuje przykłady pozytywnych i negatywnych skutków uprzemysłowienia dla środowiska naturalnego	wprowadzania maszyn dla rozwoju gospodarczego i demograficznego; – porównuje gospodarkę europejską XVIII i XIX w.; – omawia znaczenie rewolucji przemysłowej dla pozycji i rozwoju wybranych państw	długofalowe skutki rewolucji przemysłowej	
			Dział II. II połowa XIX w.			
	– wie, kiedy była wojna krymska; – potrafi wskazać na mapie: Piemont, Austrię, Rzym; – wie, kiedy nastąpiło zjednoczenie Włoch	– zna etapy wojny krymskiej; – zna postacie: Camilla Cavoura, Giuseppe Garibaldiego; – omawia etapy jednoczenia Włoch	– wskazuje konsekwencje wojny krymskiej; – wskazuje przyczyny zjednoczenia Włoch; – wie, jak doszło do włączenia terytorium Państwa Kościelnego do Królestwa Włoch oraz ograniczenia obszaru znajdującego się pod władzą papieża do Watykanu	– rozumie konsekwencje wojny krymskiej dla Rosji i Zjednoczenia Włoch – uzasadnia, dlaczego Piemont stał się liderem zjednoczenia Włoch; – rozumie, dlaczego Francja stała się sojusznikiem Piemontu;	– porównuje rolę Garibaldiego i Cavoura w Zjednoczeniu Włoch	XXII 1
	– zna postać Ottona von Bismarcka; – wie, co wydarzyło się w roku: 1866, 1871; – wskazuje na mapie	– wskazuje państwa pokonane przez Królestwo Pruskie dążące do zjednoczenia Niemiec;	– wyjaśnia przyczyny i skutki wojen prowadzonych przez Prusy z Austrią i Francją; – uzasadnia, dlaczego Bismarcka nazywano ojcem	– wyjaśnia, dlaczego właśnie Prusy stały się państwem, które zjednoczyło Niemcy; – wyjaśnia przyczyny	– uzasadnia dlaczego zjednoczenie Niemiec zakłóciło równowagę europejską	XXII 1

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	obszar cesarstwa niemieckiego	– wskazuje na mapie większe kraje, które weszły w skład cesarstwa niemieckiego	zjednoczonych Niemiec	niechętnego stosunku Francji do procesu jednoczenia Niemiec; – rozumie znaczenie warunków pokoju między Francją a Prusami (1871 r.) dla dalszego rozwoju Niemiec		
	– wskazuje na mapie obszar USA w XIX w.; – rozumie znaczenie pojęć: abolicja, secesja, wojna secesyjna, segregacja rasowa; – zna postać Abrahama Lincolna; – wie, kto wygrał wojnę secesyjną	– wskazuje na mapie Północ i Południe USA oraz opisuje różnice pomiędzy tymi obszarami; – wie, kiedy rozgrywała się wojna secesyjna	– wskazuje przyczyny różnic między Południem a Północą USA; – podaje przyczyny wybuchu wojny secesyjnej; – wymienia przyczyny zwycięstwa Północy w wojnie secesyjnej; – wskazuje punkt zwrotny w wojnie secesyjnej	– uzasadnia wpływ wojny secesyjnej na rozwój USA; – wyjaśnia, dlaczego pod koniec XIX w. USA stały się mocarstwem	– wskazuje trwające do dziś konsekwencje amerykańskiego niewolnictwa oraz wojny secesyjnej	XXII 2
	– wskazuje na mapie obszary, które były w XIX w. obiektem ekspansji kolonialnej; – wymienia mocarstwa kolonialne; – zna pojęcie kolonializmu; – zna określenie „perła w koronie”; – wie, kiedy trwała wojna	– opisuje politykę kolonizatorów wobec ludności kolonizowanych obszarów; – wskazuje na mapie kolonie brytyjskie	– uzasadnia europejski wyścig o kolonie; – podaje przyczyny i skutki kolonializmu; – uzasadnia, że Wielka Brytania była mocarstwem kolonialnym; – opisuje politykę USA na obszarze Chin	– analizuje pozytywne i negatywne skutki kolonializmu; – uzasadnia przyczyny, dla których Niemcy późno włączyły się w wyścig o kolonie;	– rozumie i analizuje konsekwencje wyścigu o zdobycie jak najcenniejszych obszarów kolonialnych	XXII 3

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	rosyjsko–japońska, i zna jej wynik					
	– krótko opisuje położenie Polaków w zaborze rosyjskim przed powstaniem styczniowym; – rozumie pojęcia: manifestacja, Biali, Czerwoni	– wie, na czym polegała tzw. odwilż posewastopolska; – opisuje przebieg manifestacji patriotycznych; – zna postać Aleksandra Wielopolskiego; – przedstawia programy Białych i Czerwonych	– wie, kiedy rozgrywała się wojna krymska; – wyjaśnia cele manifestacji patriotycznych; – przedstawia politykę Aleksandra Wielopolskiego	– ocenia działania Wielopolskiego; – wyjaśnia genezę różnic w poglądach polskich ugrupowań politycznych w Królestwie Kongresowym	– rozumie wpływ stosunków międzynarodowych na sytuację Królestwa Polskiego	XXI 1
	– wyjaśnia pojęcia: branka, wojna partyzancka; – wie, kiedy wybuchło powstanie styczniowe; – wskazuje na mapie tereny ogarnięte działaniami zbrojnymi w czasie powstania	– wie, w jaki sposób rząd powstańczy próbował zachęcić chłopów do poparcia powstania; – opisuje formy walki powstańczej	– wyjaśnia genezę i znaczenie branki; – opisuje dekret rządu powstańczego o uwłaszczeniu chłopów	– analizuje znaczenie dekretu rządu powstańczego o uwłaszczeniu chłopów; – porównuje walki z okresu dwóch powstań – listopadowego i styczniowego		XXI 2 3
	– wie, kim był Romuald Traugutt; – zna pojęcie katorgi; – wymienia główne represje rosyjskie stosowane wobec Polaków po upadku	– przedstawia represje carskie wobec Królestwa Polskiego po powstaniu styczniowym	– podaje przyczyny i skutki carskich represji wobec Polaków; – podaje przyczyny klęski powstania styczniowego	– przedstawia znaczenie działalności Romualda Traugutta jako dyktatora powstania	– uzasadnia carską politykę wobec Polaków po powstaniu	XXI 4

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	powstania styczniowego					
	– zna pojęcia: rusyfikacja, Uniwersytet Latający; – wskazuje na mapie obszar zaboru rosyjskiego	– wymienia formy rusyfikacji Polaków stosowane przez carat; – podaje formy oporu Polaków wobec rusyfikacji	– opisuje postawy Polaków po powstaniu styczniowym; – opisuje funkcjonowanie szkolnictwa zaboru rosyjskiego w okresie nasilonej rusyfikacji	– rozumie znaczenie rusyfikacji dla zmian zachodzących w kulturze polskiej; – rozumie znaczenie rusyfikacji dla zmian zachodzących w społeczeństwie zaboru rosyjskiego		XXIII 1 3
	– wskazuje na mapie obszar zaboru pruskiego; – rozumie pojęcia: germanizacja, Kulturkampf, rugi pruskie, strajk szkolny; – wie, gdzie wybuchł najśłynniejszy strajk szkolny w zaborze pruskim; – zna postacie: Michała Drzymały, Hipolita Cegielskiego	– wymienia przejawy germanizacji w dziedzinach kultury, gospodarki i struktur społecznych; – przedstawia formy oporu Polaków wobec germanizacji; – opisuje walkę w obronie języka polskiego w zaborze pruskim; – opisuje niemiecką kolonizację w zaborze pruskim	– przedstawia rolę Kościoła katolickiego w walce z germanizacją; – opisuje wpływ polsko-niemieckiej walki ekonomicznej na rozwój gospodarki w Wielkopolsce	– dostrzega wpływ zjednoczenia Niemiec na politykę władz pruskich wobec Polaków; – porównuje sytuację Polaków w zaborze pruskim i rosyjskim w dziedzinach gospodarki i kultury; – dostrzega wpływ germanizacji na kształtowanie postaw Polaków w Wielkopolsce		XXIII 1 2 3
	– wskazuje na mapie Austro-Węgry i Galicję;	– opowiada o funkcjonowaniu monarchii dualistycznej;	– opowiada o wpływie autonomii na szkolnictwo i kulturę w Galicji;	– wskazuje polityczne aspekty wprowadzenia autonomii w Galicji;	– omawia wpływ sytuacji międzynarodowej	XXIII 1 2 3

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	– rozumie pojęcia: autonomia, monarchia dualistyczna, nędza galicyjska; – wymienia narodowości, które żyły w Galicji	– wskazuje przejawy autonomii galicyjskiej w różnych dziedzinach	– charakteryzuje życie polityczne w Galicji; – przedstawia sytuację gospodarczą zaboru austriackiego	– opisuje konflikty narodowościowe w Galicji	Austrii na wprowadzenie autonomii	
			Dział III. Przełom XIX i XX w. I wojna światowa			
	– zna określenie „epoka pary”; – wskazuje na mapie państwa najlepiej rozwinięte pod względem gospodarczym; – wymienia najważniejsze wynalazki przełomu XIX i XX stulecia	– uzasadnia trafność określenia „epoka stali, pary i węgla”; – opisuje znaczenie osiągnięć technicznych: elektryczności, telefonu, samochodu; – wie, dlaczego w XIX stuleciu wydłużyła się średnia długość życia; – zna postacie: Thomasa Alvy Edisona, braci Lumière, Alexandra Grahama Bella	– wskazuje wpływ rozwoju nauk ścisłych na przemiany w technice i gospodarce; – analizuje wpływ wynalazków na rozwój produkcji masowej i coraz większą dostępność różnych towarów	– uzasadnia prymat Niemiec i USA w gospodarce światowej początku XX w.	– dostrzega współczesne konsekwencje powstania potęg przemysłowych na przełomie XIX i XX w.	XXII 4
	– wie, co oznacza określenie „piękna epoka”; – zna wynalazki, które uczyniły kulturę masową	– opisuje życie codzienne w „pięknej epoce”; – wymienia dziedziny życia społecznego, które rozwinęły się na przełomie XIX i XX w.; – rozpoznaje dzieła	– opisuje cechy charakterystyczne dzieł impresjonistycznych i secesyjnych; – opisuje masowość kultury przełomu XIX i XX w.	– dostrzega wpływ przemian polityczno-gospodarczych na tematykę dzieł literackich; – analizuje wpływ rozwoju kina, fotografii	– wskazuje źródła przemian obyczajowych	XXII 4

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
		reprezentujące secesję i impresjonizm		i prasy na kształtowanie się nowych poglądów, wymianę myśli		
	– wymienia grupy, które walczyły o swoje prawa; – wie, dlaczego o swoje prawa walczyli robotnicy	– zna poglądy socjalistów i narodowców, – wie, na czym polega sprawowanie władzy w monarchii konstytucyjnej i republice	– dostrzega znaczenie konstytucji; – zna twórców socjalizmu; – rozumie przyczyny pojawienia się ruchu związkowego i socjalistycznego	– dostrzega wpływ przemian w gospodarce na sposoby sprawowania władzy	– analizuje wpływ ideologii narodowej na wydarzenia w Europie w II poł. XIX w.	XXII 4
	– wie, co to jest nowoczesna świadomość narodowa Polaków; – wymienia główne nurty polityczne na ziemiach polskich; – rozumie skróty: PPS, endecja; – przyporządkowuje postaci Romana Dmowskiego i Józefa Piłsudskiego do odpowiednich partii politycznych	– opisuje proces kształtowania się świadomości narodowej Polaków – wymienia najważniejsze partie polityczne działające na ziemiach polskich i przedstawia główne punkty ich programów; – wie, kiedy powstały Narodowa Demokracja i Polska Partia Socjalistyczna; – dostrzega różnice programowe wewnątrz polskiego ruchu socjalistycznego	– wskazuje przyczyny ukształtowania się nowoczesnej świadomości Polaków – wskazuje przyczyny powstawania partii o charakterze narodowym, ludowym i socjalistycznym; – przedstawia poglądy najważniejszych przywódców polskich partii, ze szczególnym uwzględnieniem stosunku do dążeń niepodległościowych; – przedstawia formy działalności polskich partii politycznych	– wyjaśnia na czym polegało kształtowanie się nowoczesnej świadomości Polaków – potrafi wskazać specyfikę polskich ruchów politycznych na tle światowym; – wskazuje dzisiejsze polskie partie polityczne, które odwołują się do tradycji ugrupowań powstałych na przełomie XIX i XX w.	– wskazuje genezę poszczególnych polskich nurtów politycznych i dostrzega ich powiązania z tendencjami ogólnoświatowymi	XXIII 4
	– zna datę: 1905 r.; – zna pojęcie strajk	– podaje formy walki o swobody w Rosji oraz	– podaje przyczyny wystąpień w Rosji i na ziemiach	– omawia związek między rewolucją 1905	– wskazuje genezę poszczególnych	XXIII 5

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	generalny; – zna określenie „krwawa niedziela”; – wymienia miasta zaboru rosyjskiego, w których w 1905 r. dochodziło do demonstracji	na ziemiach polskich pod zaborem rosyjskim; – opisuje strajki w Łodzi	zaboru rosyjskiego; – wskazuje skutki rewolucji dla Rosji i zaboru rosyjskiego	r. w Rosji a rewolucją na ziemiach polskich, dostrzega powiązania; – wskazuje różne cele uczestników rewolucji i tłumaczy różnice pomiędzy nimi	polskich nurtów politycznych i dostrzega ich powiązania z tendencjami ogólnoswiatowymi	
	– wymienia i wskazuje na mapie członków trójprzymierza i trójp porozumienia; – rozumie pojęcia: ententa, państwa centralne	– wie, kiedy powstały trójprzymierze i trójp porozumienie; – podaje przyczyny napięć w stosunkach międzynarodowych w Europie na początku XX w.	– opisuje przyczyny powstania dwóch sojuszy wojskowych, charakteryzuje ich działania; – podaje przyczyny nawiązania współpracy między Francją i Wielką Brytanią; – wie, dlaczego doszło do konfliktów zbrojnych na Bałkanach	– analizuje i omawia działania, dzięki którym Niemcy stały się najsilniejszym państwem w Europie	– rozumie założenia polityki Bismarcka wobec Francji	XXIV 1
	– wymienia orientacje polityczne kształtujące się na ziemiach polskich przed wybuchem I wojny światowej; – wskazuje przywódców politycznych poszczególnych orientacji; – wymienia polskie organizacje	– opisuje orientacje prorosyjską i proaustriacką; – opisuje działalność polskich organizacji paramilitarnych przed I wojną światową	– wskazuje przyczyny podziału społeczeństwa polskiego na dwie orientacje przed wybuchem I wojny światowej	– omawia znaczenie polskich organizacji paramilitarnych; – uzasadnia poparcie udzielone zaborcom przez Dmowskiego i Piłsudskiego	– omawia konsekwencje różnego podejścia do kwestii odzyskania niepodległości przez Polskę	XXV 1

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	paramilitarne, które powstały przed I wojną światową					
	– wie, kiedy wybuchła I wojna światowa; – wymienia kraje walczące w I wojnie światowej i wskazuje je na mapie; – podaje bezpośrednią przyczynę wybuchu wojny; – rozumie pojęcia wojny pozycyjnej i wojna manewrowa; – wymienia nowe rodzaje broni zastosowane w czasie I wojny światowej	– wymienia najważniejsze bitwy I wojny światowej; – opisuje wojnę pozycyjną; – zna postać arcyksięcia Franciszka Ferdynanda i wie, gdzie dokonano na niego zamachu	– charakteryzuje wpływ techniki wojennej na przebieg działań militarnych; – uzasadnia światowy charakter działań wojennych w latach 1914–1917	– opisuje wpływ położenia geograficznego Niemiec na ich sytuację strategiczną;	– wskazuje wpływ nowych rodzajów broni na przebieg działań wojennych	XXIV 2 3
	– wskazuje na mapie Rosję; – wie, kiedy doszło do rewolucji lutowej i przewrotu bolszewickiego; – zna postacie: Mikołaja II, Włodzimierza Lenina	– opisuje sposób przejęcia władzy w Rosji przez bolszewików; – rozumie pojęcie obcej interwencji; – wymienia państwa, które wysłały siły interwencyjne do Rosji; – podaje cechy rządów Mikołaja II oraz rządów bolszewickich,	– podaje przyczyny wybuchu rewolucji w Rosji; – przedstawia poglądy Włodzimierza Lenina; – podaje warunki zawarcia pokoju w Brześciu w 1918 r.	– opisuje metody sprawowania władzy przez Mikołaja II, Rząd Tymczasowy oraz bolszewików; – rozumie znaczenie rewolucji rosyjskiej dla przebiegu I wojny światowej; – podaje przyczyny interwencji państw zachodnich w Rosji	– analizuje zmiany w Rosji spowodowane rewolucją	XXIV 4

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
		dostrzega podstawowe różnice				
	– wymienia polskie formacje zbrojne biorące udział w I wojnie światowej; – zna postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Paderewskiego; – wie czym był <i>Akt 5 listopada</i>	– wie, dlaczego I wojna światowa oznaczała dla Polaków konieczność udziału w bratobójczych walkach; – opisuje działalność Legionów; – wskazuje stanowisko zaborców wobec sprawy polskiej; – omawia założenia orędzia Wilsona w sprawie polskiej	– prezentuje postawy aktywistów i pasywistów; – rozumie, dlaczego państwa zaborcze próbowały pozyskać przychylność Polaków	– rozumie znaczenie <i>Aktu 5 listopada</i> oraz orędzia prezydenta Wilsona dla sytuacji Polaków	– analizuje wpływ sytuacji międzynarodowej na sprawę polską w okresie I wojny światowej	XXV 1 2
	– wymienia państwo, które przyłączyło się do wojny w 1917 r.; – wie, kiedy zakończyła się I wojna światowa; – wymienia państwa, które należały do obozu zwycięzców I wojny światowej	– wie, kiedy i dlaczego USA przystąpiły do działań wojennych; – omawia przebieg wojny w ostatnim roku jej trwania; – wie, gdzie zostało podpisane zawieszenie broni	– omawia skutki militarne przystąpienia USA do wojny; – zna poglądy Woodrowa Wilsona odnośnie do problemu zakończenia wojny; – wymienia warunki, które Niemcy przyjęły w akcie zawieszenia broni	– wyjaśnia rolę USA w pokonaniu państw centralnych; – rozumie znaczenie klęski państw centralnych dla sprawy polskiej	– omawia przyczyny klęski państw centralnych, wskazuje czynniki militarne, gospodarcze i demograficzne	XXIV 2 3
	– wie, kiedy Polska odzyskała niepodległość; – wie, kto został naczelnikiem państwa polskiego w 1918 r.	– przedstawia sytuację w państwach zaborczych w chwili zakończenia I wojny światowej; – wymienia miejsca,	– zna postacie: Wincentego Witosa, Józefa Hallera, Ignacego Daszyńskiego, Ignacego Paderewskiego, Romana Dmowskiego i omawia ich wpływ na	– omawia wpływ sytuacji międzynarodowej na możliwości odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 r.	– analizuje postawy Polaków i sposób wykorzystania sytuacji międzynarodowej do odzyskania	XXVII 1

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
		w których kształtowały się ośrodki władz niepodległej Polski; – wie, dlaczego 11 listopada 1918 r. uważamy za dzień odzyskania niepodległości	kształtowanie się polskich ośrodków władzy w 1918 r.; – zna postanowienia konferencji paryskiej odnośnie ziem polskich		niepodległości przez Polskę; – rozumie wpływ interesów państw Europy Zachodniej na postanowienia konferencji odnośnie ziem polskich	
			Dział IV. Europa i świat po I wojnie św.			
	– wie, gdzie odbyła się konferencja pokojowa; – zna, przynajmniej jedno postanowienie traktatu wersalskiego; – wie, czym zajmowała się Liga Narodów	– wskazuje założycieli i państwa członkowskie Ligi Narodów; – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego wobec Niemiec; – wie, jakie państwa brały udział w konferencji pokojowej; – rozumie pojęcie mały traktat wersalski	– wymienia wszystkie postanowienia traktatu wersalskiego; – wskazuje na mapie państwa powstałe po zakończeniu I wojny światowej	– dostrzega i omawia różne cele państw biorących udział w konferencji pokojowej; – wskazuje skutki podpisania i niepodpisania małego traktatu wersalskiego	– przedstawia długofalowe skutki postanowień traktatu wersalskiego	XXVI 2
	– wymienia przykłady ilustrujące wpływ wojny na życie codzienne ludzi po jej zakończeniu; – wskazuje kino, telewizję i radio, jako narzędzia	– omawia sytuację Francji, Anglii i USA po zakończeniu wojny; – rozumie pojęcia: katastrofizm, hiperinflacja	– omawia wpływ wielkiego kryzysu na życie codzienne, wskazuje działania podjęte przez rządy, aby je minimalizować	– wskazuje przyczyny i skutki wielkich kryzysów gospodarczych, dostrzega ich powiązanie z polityką wewnętrzną państwa	– wyjaśnia wpływ wielkiej wojny na powstawanie nowych kierunków w sztuce i rozwój kultury masowej	XXVI 1

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	kultury masowej					
	– zna dwóch przywódców ZSRS; – wymienia, przynajmniej 3 cechy państwa totalitarnego; – rozumie i wyjaśnia skrót ZSRS	– rozumie i wyjaśnia pojęcia: kolektywizacja, NEP, socjalizm; – opowiada o traktowaniu obywateli przez władze ZSRS; – wyjaśnia, na czym polegał totalitarny charakter państwa sowieckiego	– wyjaśnia, dlaczego przeprowadzano tzw. czystki w armii i władzach ZSRS; – wskazuje znaczenie łagrów dla rozwoju przemysłu w ZSRS	– analizuje wprowadzenie kultu jednostki i jego znaczenie dla utrzymania władzy w ZSRS; – porównuje państwo demokratyczne z totalitarnym	– analizuje wpływ kolektywizacji i industrializacji na życie codzienne obywateli ZSRS	XXVI 3
	– wskazuje przywódcę faszystowskich Włoch; – wymienia, co najmniej trzy cechy państwa faszystowskiego	– rozumie pojęcia: faszyzm, duce, czarne koszule – opisuje życie w faszystowskich Włoszech; – zna datę dojścia faszystów do władzy we Włoszech	– podaje przyczyny objęcia władzy przez B. Mussoliniego; – wymienia reformy wprowadzone przez faszystów	– omawia znaczenie traktatów laterańskich	– analizuje rolę propagandy w sukcesie partii faszystowskiej	XXVI 3
	– wie, kto przejął władzę w Niemczech w 1933 r.; – wie, kiedy A. Hitler przejął władzę; – rozumie pojęcie III Rzeszy; – podaje, przynajmniej 2 przykłady świadczące o tym, że III Rzesza była państwem	– rozumie pojęcia: nazizm, noc kryształowa, Führer, Republika Weimarska, gestapo, ustawy norymberskie, pucz monachijski	– wskazuje przyczyny objęcia władzy przez A. Hitlera; – omawia politykę III Rzeszy wobec Żydów; – omawia politykę gospodarczą III Rzeszy	– omawia znaczenie postanowień traktatu wersalskiego wobec Niemiec dla powstania i sukcesu NSDAP; – wskazuje przyczyny niechęci nazistów wobec Żydów	– analizuje rolę propagandy w sukcesie A. Hitlera	XXVI 3

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	totalitarnym					
	– wymienia sojuszników III Rzeszy; – wskazuje ziemie zajęte przez III Rzeszę	– rozumie pojęcia: państwa osi, układ monachijski, Anschluss Austrii; – wie, kiedy doszło do układu monachijskiego, Anschlussu Austrii, powstania osi	– zna postanowienia traktatów w Locarno i Rapallo; – wskazuje działania podjęte przez III Rzeszę, łamiące postanowienia traktatu wersalskiego	– wskazuje przyczyny agresywnej polityki III Rzeszy; – omawia politykę zachodniej Europy w stosunku do III Rzeszy	– omawia przyczyny polityki państw zachodnich w stosunku do III Rzeszy i jej skutki; – omawia przyczyny i proces kształtowania się sojuszu III Rzesza – Włochy-Japonia	XXX 1 2 3
			Dział V. Polska w okresie międzywojennym			
	– wskazuje na mapie granice II Rzeczypospolitej – wymienia powstania i wojny, które doprowadziły do ostatecznego kształtu granic państwa polskiego	– wie, kiedy wybuchła wojna polsko-bolszewicka, powstanie wielkopolskie, powstania śląskie, zna ich rezultaty; – zna poglądy Dmowskiego i Piłsudskiego w sprawie polskich granic; – zna pojęcia: Orłęta Lwowskie, Bitwa Warszawska, „cud nad Wisłą”, plebiscyt	– wie, w jaki sposób Wilno znalazło się w granicach Polski	– przedstawia przyczyny i skutki powstań oraz plebiscytów; – rozumie znaczenie wojny z bolszewikami dla kształtowania się granicy wschodniej	– rozumie, dlaczego Bitwa Warszawska, jest jedną z bitew, które decydowały o losach Europy	XXVII 2 3
	– wie, kiedy uchwalono	– wymienia główne	– przedstawia trójpodział	– analizuje	– omawia wady	XXVII 1;

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	konstytucję marcową; – zna nazwisko pierwszego prezydenta II RP	założenia konstytucji marcowej	władzy w konstytucji marcowej; – wie, jak przebiegały wybory na prezydenta	konsekwencje istnienia wielu partii i mniejszości narodowych w sejmie; – rozumie przyczyny zamordowania pierwszego prezydenta	i zalety sceny politycznej Polski w pierwszej połowie lat 20. XX w.	XXVIII 2
	– wie, kiedy doszło do przewrotu majowego; – rozumie pojęcie sanacja	– opisuje przewrót majowy i rządu sanacji; – wie, co zmieniła konstytucja kwietniowa; – rozumie, dlaczego J. Piłsudski stał się legendą; – zna postać Ignacego Mościckiego	– podaje przyczyny przewrotu majowego; – uzasadnia, dlaczego rządy w Polsce po przewrocie majowym nazywano autorytarnymi	– analizuje przyczyny polityczne, które doprowadziły do sięgnięcia po władzę przez J. Piłsudskiego i jego obóz	– porównuje konstytucje marcową i kwietniową, analizuje przyczyny zmian w konstytucji kwietniowej	XXVIII 3 4
	– wymienia mniejszości narodowe w Polsce; – opisuje życie codzienne na wsi i w mieście w okresie międzywojennym	– wskazuje na mapie rozmieszczenie mniejszości narodowych; – porównuje życie na wsi z życiem w mieście; – wymienia wyznania II Rzeczypospolitej	– omawia stosunki Polaków z mniejszościami narodowymi	– omawia politykę państwa wobec mniejszości	– podaje genezę konfliktów religijnych i narodowościowych w II RP	XXIX 1
	– wymienia, przynajmniej 3 dokonania gospodarcze II RP; – wie, jaki port został zbudowany w okresie	– zna działania E. Kwiatkowskiego i W. Grabskiego; – rozumie pojęcia: COP, hiperinflacja, wojna	– wskazuje działania II RP, których celem było podniesienie gospodarcze kraju; – wskazuje przejawy	– dostrzega wpływ Wielkiego Kryzysu na świecie na polską gospodarkę; – przedstawia znaczenie	– wskazuje na negatywne współczesne skutki budowy COP	XXIX 2

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	międzywojennym	celna	Wielkiego Kryzysu w Polsce	COP, wojny celnej i Gdyni dla funkcjonowania polskiej gospodarki		
	– wie, w jaki sposób walczone z analfabetyzmem; – wie, na czym polegał rozwój kultury masowej w Polsce międzywojennej	– wymienia osiągnięcia Polaków na polu literatury, techniki, sportu, filmu	– zna nazwiska najwybitniejsza twórców dwudziestolecia międzywojennego – wymienia dziedziny, w których Polska przodowała w nauce i technice	– rozumie przyczyny rozwoju kultury masowej i jej znaczenie dla młodego państwa polskiego	– analizuje dokonania Polaków na polu nauki i techniki oraz ich znaczenie dla gospodarki i obronności kraju	XXIX 3
	– wymienia wrogów Polski; – wskazuje kraje, które były sojusznikami Polski; – wie, kiedy i jakie żądania wysunęła III Rzesza w stosunku do Polski	– zna koncepcję polityki zagranicznej J. Piłsudskiego; – wie, kiedy i z kim Polska podpisała traktaty	– wskazuje okoliczności podpisywania traktatów przez Polskę w okresie międzywojennym; – wie, w jakich okolicznościach Polska zajęła Zaolzie; – wie, co zawierał traktat Ribbentrop-Mołotow	– omawia polską politykę wobec III Rzeszy i ZSRS, dostrzega jej międzynarodowy kontekst	– ocenia polską politykę zagraniczną wobec Czechosłowacji i Litwy, wskazuje jej konsekwencje; – ocenia koncepcję polityki zagranicznej J. Piłsudskiego	XXVIII 5

Wymagania edukacyjne. Klasa 8

Dział I. II wojna światowa

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	- zna daty: 1 września 1939 r., 17 października 1939 r. - zna postaci Polaków związanych z wojną obronną 1939 r.	- rozumie pojęcie wojna obronna - wymienia chronologicznie podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem wojny obronnej	- porównuje potencjały militarne Polski i Niemiec we wrześniu 1939 r. - wskazuje na mapie główne punkty oporu Polaków we wrześniu 1939 r. - omawia przebieg działań militarnych we wrześniu 1939 r.	określa przyczyny i dostrzega skutki wkroczenia Niemców i Sowietów na ziemie polskie	ocenia bilans wojny obronnej Polski	XXXI 1 2 3
	- zna daty: 1940 r., 1941 r. - wymienia podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem działań wojennych w latach 1939–1941	- zna pojęcia: plan „Barbarossa”, dziwna wojna, wojna zimowa, bitwa o Atlantyk - opisuje przebieg ofensywy niemieckiej w Europie Zachodniej - opisuje okoliczności wojny zimowej i przyłączenia nowych terenów przez ZSRR - omawia przebieg bitwy o Anglię - omawia przebieg konfliktu na kontynencie	- wskazuje na mapie przebieg działań wojennych w latach 1939–1941 - wyjaśnia przyczyny przystąpienia USA do wojny - charakteryzuje okoliczności agresji niemieckiej na Związek Sowiecki	charakteryzuje podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem działań wojennych w latach 1939–1941	ocenia politykę Niemiec i ZSRR w latach 1939–1941	XXXII 1 2

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
		afrykańskim				
	- zna daty: styczeń 1942 r., kwiecień 1943 r. - zna postaci: Janusz Korczak, Mordechaj Anielewicz	rozumie pojęcia: pacyfikacja, kolaboracja, dywersja, sabotaż, Holocaust, obóz zagłady, obóz koncentracyjny, eksterminacja, getto, Żegota, ŻOB, łapanka	- porównuje okupację niemiecką na terenie Europy Zachodniej i Wschodniej - opisuje postawy władz krajów okupowanych wobec władz niemieckich	omawia politykę wyniszczenia stosowaną przez nazistów wobec Żydów, Romów i Słowian	- dostrzega, na czym polega wyjątkowość zagłady Żydów, której Niemcy dokonali na ziemiach polskich - przedstawia przykłady Polaków wspomagających ludność żydowską (np. rodzinę Ulmów, Irenę Sendlerową, Jana Karskiego)	XXXII 2
	- zna daty: sierpień 1941 r., czerwiec 1942 r., listopad 1943 r., 6 czerwca 1944 r. - zna postaci: Stalin, Winston Churchill, Franklin Delano Roosevelt, Bernard Montgomery, Dwight Eisenhower	- rozumie pojęcia: alianci, drugi front, kamikaze - wymienia chronologicznie podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem wojny - wymienia postanowienia konferencji teherańskiej	- wskazuje przyczyny powstania koalicji antyhitlerowskiej - wskazuje na mapie główne bitwy i kierunki działań wojennych w Europie, Afryce i na Dalekim Wschodzie w latach 1942–1945	- omawia główne postanowienia <i>Karty atlantyckiej</i> - wyjaśnia, kiedy i gdzie doszło do przełomów na frontach wojny, od których rozpoczęła się klęska państw osi	- analizuje wydarzenia wojenne z lat 1942–1944 - ocenia postanowienia konferencji w Teheranie z perspektywy interesu Polski	XXXII 1 4 XXXIV 2

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	- zna daty: 8 maja 1945 r., 6 sierpnia 1945 r., 2 września 1945 r. - zna postaci: Stalin, Winston Churchill, Franklin Delano Roosevelt, marszałkowie sowieccy Koniew i Żukow	- rozumie pojęcie kapitulacja - wie, co wydarzyło się w Hiroszynie i Nagasaki - wymienia przyczyny klęski państw osi	- omawia postanowienia konferencji w Jałcie i Poczdamie, ze szczególnym uwzględnieniem sprawy polskiej - omawia wydarzenia na frontach w latach 1944–1945	charakteryzuje wydarzenia polityczno-militarne rozgrywające się u schyłku II wojny światowej	- dostrzega znaczenie użycia bomb atomowych - ocenia postanowienia konferencji wielkiej trójki	XXXII 3 4
	- zna daty: 1939 r., 1945 r. - zna postać Hansa Franka - wymienia miejsca zbrodni hitlerowskich - wymienia najstraszniejsze katownie nazistowskie - wymienia ziemie wcielone do Rzeszy i ziemie, z których utworzono Generalne Gubernatorstwo	- rozumie pojęcia: folkslista, akcja „AB”, pacyfikacja, gestapo, wysiedlenia, wywłaszczenie, okupacja - opisuje życie codzienne Polaków w czasach okupacji	- wskazuje na mapie miejsca zbrodni hitlerowskich; - wskazuje na mapie ziemie wcielone do Rzeszy i ziemie, z których utworzono Generalne Gubernatorstwo - wskazuje linię podziału ziem polskich w 1939 r. - porównuje okupację niemiecką na różnych terenach polskich	charakteryzuje metody stosowane przez nazistów wobec Polaków oraz wie, jaki był ich cel	ocenia zbrodnie niemieckie z okresu II wojny światowej na ziemiach polskich	XXXIII 1 2
	- zna datę 1940 r. - zna postaci: Janina	rozumie pojęcia: zbrodnia katyńska,	wskazuje tereny przyłączone do	porównuje polityczne dążenia i sposoby	analizuje, na czym polegało	XXXIII 1 2

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	Antonina Lewandowska, Stalin wymienia miejsca masowych egzekucji polskich oficerów	łagier, zsyłka, deportacja wymienia cele i metody sowieckiej polityki okupacyjnej	ZSRS - wskazuje miejsca masowych egzekucji polskich oficerów - charakteryzuje zbrodnię katyńską - omawia cele sowieckiej polityki okupacyjnej i metody, które stosowały władze, aby je osiągnąć	działania okupantów niemieckiego i sowieckiego oraz wymienia podobieństwa i różnice między nimi	kłamstwo katyńskie	
	- zna daty: 30 lipca 1941 r., kwiecień 1943 r. - wymienia członków władz polskich na uchodźstwie (w tym gen. Władysława Sikorskiego, Władysława Raczkiewicza, gen. Kazimierza Sosnkowskiego, Stanisława Mikołajczyka, gen. Władysława Andersa) - wymienia główne polskie formacje zbrojne, które walczyły z Niemcami po stronie aliantów - wymienia miejsca ważniejszych bitew stoczonych przez polskie oddziały po stronie aliantów	- rozumie pojęcia: Rada Narodowa, dywizjon, brygada - wskazuje na mapie ważniejsze miejsca bitew - wymienia członków rządu polskiego na uchodźstwie	- omawia, w jakich okolicznościach utworzono polski rząd na uchodźstwie - przedstawia osiągnięcia jednostek polskich na frontach II wojny światowej - wyjaśnia, dlaczego stosunek aliantów do sprawy polskiej podlegał przemianom	- charakteryzuje stosunki polsko-sowieckie od września 1939 do lipca 1943 r. - charakteryzuje działalność Polaków poza granicami kraju w okresie wojny	ocenia postanowienia układu Sikorski–Majski	XXXIV 1 2 3
	zna datę 14 lutego 1942 r.	rozumie pojęcia: Szare	opisuje instytucje	charakteryzuje	ocenia	XXXIII 4

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	- zna postaci najważniejsze postaci związane z Polskim Państwem Podziemnym (w tym gen. Stefana Grot-Roweckiego, Cyryla Ratajskiego, Jana Piekalkiewicza, Jana Stanisława Jankowskiego, gen. Tadeusza Bora-Komorowskiego) - wymienia najważniejsze ugrupowania polityczne działające w warunkach konspiracyjnych	Szeregi, akcja „N”, Delegat Rządu na Kraj, V-2, cichociemni - rozwija skróty: ZWZ, SZP, AK, BCh - omawia metody oporu, które stosowali Polacy wobec niemieckiego okupanta - opisuje strukturę Polskiego Państwa Podziemnego	i organizacje, które tworzyły Polskie Państwo Podziemne omawia działalność najważniejszych ugrupowań politycznych działających w warunkach konspiracyjnych	działalność poszczególnych organów Polskiego Państwa Podziemnego	funkcjonowanie i osiągnięcia Polskiego Państwa Podziemnego	
	- zna datę 1944 r. - zna postaci: Stepan Bandera, Wanda Wasilewska, Zygmunt Berling	- rozumie pojęcie zbrodni wołyńskiej - rozwija skróty: PPR, GL, AL, KRN, PKWN - omawia okoliczności powstania 1 Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki - wymienia powody konfliktu polsko-ukraińskiego w Małopolsce Wschodniej	- wyjaśnia, jakie działania i w jakim celu podjął Stalin, by stworzyć na ziemiach polskich nowy ośrodek władzy - wskazuje na mapie Wołyn	charakteryzuje stosunki polsko-ukraińskie w czasach II wojny światowej	- analizuje przyczyny, z powodu których konflikt polsko-ukraiński przyjął tak krwawą formę - ocenia działania komunistów na ziemiach polskich w latach 1943–1944	XXXIII 3 4 XXXVI 1
	zna daty: 1 sierpnia 1944 r., 2 października 1944 r.	rozumie pojęcia: plan „Burza”, godzina „W”	omawia cele i formy realizacji planu	charakteryzuje postawę aliantów zachodnich	dokonuje uproszczonej	XXXIII 5

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	zna postaci: gen. Tadeusz Bór-Komorowski, płk. Antoni Monter-Chruściel, Jan Stanisław Jankowski, gen. Erich von dem Bach	omawia zbrodnie nazistowskie dokonane na ludności cywilnej i żołnierzach polskich w trakcie powstania i po jego zakończeniu	„Burza”, z uwzględnieniem przyczyny wybuchu powstania warszawskiego opisuje przebieg działań zbrojnych podczas powstania	i Stalina wobec walczącej Warszawy	oceny skutków i znaczenia powstania	
		Dział II.	Polska i świat po II wojnie światowej			
	- zna datę 1945 r. - wie, jak zostały ukarane osoby odpowiedzialne za zbrodnie wojenne - umie wskazać skutki II wojny światowej	- wymienia państwa odgrywające kluczową rolę w Radzie Bezpieczeństwa ONZ - opisuje warunki, w jakich żyli ludzie w Europie po zakończeniu wojny	rozdziela i wymienia skutki polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe II wojny światowej	wyjaśnia, w jakim celu powstało ONZ	dokonyuje bilansu skutków II wojny światowej	XXXII 5
	- zna daty: 1949 r., 1950–1953 - zna postaci: Harry Truman, Konrad Adenauer, George C. Marshall - podaje nazwy sojuszu wojskowego, który łączyły Stany Zjednoczone i ich partnerów oraz sojuszu łączącego ZSRS i kraje mu	- wie, co oznaczają skróty: NATO, RWPG, RFN, NRD - rozumie pojęcia: doktryna powstrzymywania, plan Marshalla, żelazna kurtyna, Układ Warszawski, wyścig zbrojeń, zimna wojna,	- wymienia i wskazuje na mapie państwa wchodzące w skład bloków wschodniego i zachodniego - omawia konsekwencje rozpadu koalicji antyhitlerowskiej	- opisuje okoliczności, które doprowadziły do podziału Niemiec - omawia wydarzenia związane z wojną koreańską	analizuje kształtowanie się nowego układu sił politycznych na świecie po II wojnie światowej	XXXV 1 2 3

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	podporządkowane	imperializm, propaganda, blok wschodni, blok zachodni, blokada Berlina • opisuje okoliczności rozpadu koalicji antyhitlerowskiej				
	• wie, które ziemie należały do II RP, lecz nie znalazły się w powojennych granicach Polski, oraz potrafi wskazać je na mapie • wymienia podstawowe problemy życia codziennego, z jakimi spotykali się Polacy tuż po zakończeniu wojny	• umie wymienić skutki II wojny światowej dla ziem polskich • rozumie pojęcia: repatriacja, terytorium pojałtańskie, nacjonalizacja, bitwa o handel • wymienia czynniki, które wpłynęły na zmianę struktury narodowościowej w Polsce	• opisuje trudności życia codziennego w powojennej Polsce • omawia proces podporządkowywani a polskiej gospodarki władzy komunistycznej • omawia zmiany terytorialne i demograficzne na ziemiach polskich po 1945 r.	• charakteryzuje czynniki, które wpłynęły na zmianę struktury narodowościowej w Polsce • charakteryzuje życie ludności polskiej na Kresach Wschodnich	• dokonuje bilansu skutków II wojny światowej na ziemiach polskich	XXXII 5; XXXVI 1
	• zna daty: 1945 r., 1946 r., 1947 r. • zna postaci: Stanisław Mikołajczyk, Bolesław Bierut, Władysław Gomułka, Edward Osóbka-Morawski, Józef Cyrankiewicz	• rozumie pojęcia: Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (MBP), bezpieczeństwa, proces szesnastu, Ludowe Wojsko Polskie, obława augustowska, referendum, PSL, PZPR	• omawia działania Polaków mające na celu niedopuszczenie do przejęcia pełnej kontroli nad Polską przez komunistów	• charakteryzuje główne etapy przejmowania rządów w Polsce przez komunistów	• dokonuje oceny działań komunistów mających na celu zniewolenie Polski	XXXVI 1

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	wymienia główne etapy przejmowania rządów w Polsce przez komunistów	- wyjaśnia, w jaki sposób Polacy starali się nie dopuścić do przejęcia pełnej kontroli nad Polską przez komunistów - wyjaśnia, w jaki sposób komuniści zapewnili sobie pełnię władzy				XXXVI 2
	zna wybrane postaci tego okresu (m.in. Stefana Wyszyńskiego, Jana Nowaka-Jeziorańskiego, Hieronima Dekutowskiego „Zapory”, Danuty Siedzikówny „Inki”, Jana Rodowicza „Anody”, Witolda Pileckiego)	- rozumie pojęcia: Rozgłośnia Polska Radio Wolna Europa, amnestia - omawia rolę władz polskich na uchodźstwie po II wojnie światowej	- opisuje losy żołnierzy podziemia niepodległościowego - wyjaśnia, w jakim celu władze ogłaszały amnestie dla żołnierzy podziemia niepodległościowego	- charakteryzuje rolę władz polskich na uchodźstwie po II wojnie światowej - charakteryzuje pozycję i rolę polskiego Kościoła katolickiego po II wojnie światowej	analizuje postawy Polaków wobec władzy komunistycznej	XXXVII 1
	- zna datę 1952 r. - zna postaci: August Emil Fieldorf „Nil”, Konstanty Rokossowski, Bolesław Bierut, Aleksander Zawadzki, Józef Cyrankiewicz	- rozumie pojęcia: stalinizm, procesy pokazowe, bezpieczeństwa, indoktrynacja, propaganda, wróg ludu, ZMP, kolektywizacja - wyjaśnia, czym był system totalitarny - wyjaśnia, w jakim celu rządzący stosowali propagandę	- opisuje zasady działania komunistycznej gospodarki - porównuje system rządów w Polsce i ZSRS	charakteryzuje rolę propagandy w kształtowaniu społeczeństwa	analizuje funkcjonowanie poszczególnych elementów systemu stalinowskiego na ziemiach polskich	XXXV 4

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
		i indoktrynowali młodzież				
	- zna daty: 1953 r., 1956 r., 1968 r. - zna postaci: Nikita Chruszczow, Imre Nagy, Aleksander Dubczek - wymienia państwa pozostające pod wpływem komunizmu po 1945 r.	- rozumie pojęcia: inwigilacja, sowietyzacja, destalinizacja, odwilż, Praska Wiosna - wyjaśnia, jakie znaczenie dla tzw. odwilży miała śmierć Stalina i działalność Chruszczowa	- wskazuje na mapie państwa pozostające pod wpływem komunizmu po 1945 r. - opisuje wydarzenia związane z rewolucją węgierską i Praską Wiosną	- charakteryzuje przyczyny i skutki rewolucji węgierskiej i Praskiej Wiosny - porównuje okres stalinizmu w państwach znajdujących się za żelazną kurtyną	analizuje cechy charakterystyczne dla ustrojów krajów znajdujących się w sowieckiej strefie wpływów	XXXII 5
		Dział III	Świat w II połowie XX wieku			
	- zna datę 1960 r. - zna postaci: Mahatma Gandhi, Nelson Mandela - umie wskazać przyczyny dekolonizacji - wymienia państwa będące potęgami kolonialnymi	- rozumie pojęcia: dekolonizacja, apartheid, rasizm, Rok Afryki, Organizacja Jedności Afrykańskiej - wyjaśnia, w jakim celu powstała Organizacja Jedności Afrykańskiej	- opisuje przebieg dekolonizacji w Indiach, RPA i Algierii - rozróżnia i wymienia skutki dekolonizacji	charakteryzuje przyczyny, przebieg i skutki procesów dekolonizacyjnych w Azji i Afryce	- dokonuje bilansu procesów dekolonizacyjnych w Afryce i Azji - tłumaczy rolę jednostek na losy krajów i świata	XXXV 5
	zna daty 1948 r., 1993 r.	rozumie pojęcia:	umie wskazać na	charakteryzuje stosunki	analizuje	XXXV 7

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	zna postaci: Jasir Arafat, Icchak Rabin	- syjonizm, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP), autonomia - wymienia przyczyny powstania syjonizmu - wyjaśnia, dlaczego Palestyna jest zaliczana do najbardziej zapalnych regionów Bliskiego Wschodu	- mapie: państwo Izrael, obszar Palestyny, Półwysep Synaj, Egipt, Wzgórza Galon, Syrię, Jordanię i Liban - opisuje, jak doszło do powstania państwa Izrael	Izraela z sąsiednimi państwami	sytuację polityczną Izraela i Palestyny po II wojnie i w czasach współczesnych	
	- zna daty: 1959 r., 1962 r. - zna postaci: Fidel Castro, Nikita Chruszczow - wymienia przyczyny wojen w Wietnamie i Afganistanie	- rozumie pojęcia: odprężenie, kryzys kubański, mur berliński - opisuje formy rywalizacji wielkich mocarstw w okresie zimnej wojny	- umie wskazać przyczyny i potencjalne skutki kryzysu kubańskiego - wyjaśnia, czym było i jak się przejawiało odprężenie w stosunkach międzynarodowych	charakteryzuje przyczyny wojen w Wietnamie i Afganistanie	analizuje przyczyny i skutki zimnowojennej rywalizacji USA i ZSRS	XXXV 6
	- zna daty: 1949 r., 1959 r., 1966–1976 - zna postać Mao Zedonga - umie wskazać na mapie Chiny i Japonię	rozumie pojęcia: Kuomintang, ChRL, maoizm, wielki skok, rewolucja kulturalna, Tiananmen, azjatycki tygrys	wyjaśnia, w jakich okolicznościach komuniści przejęli władzę w Chinach	omawia, jak układały się stosunki pomiędzy ChRL a ZSRS po 1949 r.	dokonuje oceny rządów komunistów w Chinach	XXXV 8
	- zna daty: 1951 r., 1957 r., 1993 r., 2004 r. - zna postaci: Jean Monnet, Konrad Adenauer, Robert Schuman	- wymienia etapy powstawania UE - wyjaśnia skróty UE i EWWiS - wyjaśnia, czym jest	- opisuje etapy powstawania UE - wskazuje na mapie Europy kraje członkowskie UE	- charakteryzuje okoliczności powstania UE - analizuje proces powstawania	dostrzega szanse wynikające z powstania UE	XXXV 10

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	wymienia główne organy UE i ich funkcje oraz podaje przyczyny jej powstania	wspólny rynek i co jest podstawowym celem działalności UE		i rozszerzania się UE	ocenia skutki powstania UE	
	- zna datę 1968 r. - zna postać Elvisa Presleya - zna zespół The Beatles - wymienia postanowienia Soboru Watykańskiego II	rozumie pojęcia: państwo opiekuńcze, społeczeństwo konsumpcyjne, społeczeństwo informacyjne, ruch hipisowski, punk, rock and roll, feminizm, kraje Trzeciego Świata, internet, amerykańizacja, globalizacja, Sobór Watykański II, laicyzacja	opisuje przemiany społeczne i kulturowe, jakie nastąpiły u schyłku lat 50. i w latach 60. i 70.	porównuje proces przemian społecznych w krajach Zachodu, za żelazną kurtyną i w krajach Trzeciego Świata	analizuje zjawiska amerykańizacji i globalizacji	XXXV 11
		Dział V.	Polska Rzeczpospolita Ludowa			
	- zna datę 1956 r. - zna postaci: Władysław Gomułka, Józef Cyrankiewicz, Edward Ochab - wymienia zjawiska świadczące o odwilży w Polsce	rozumie pojęcia: odwilż, mała stabilizacja, poznański czerwiec, rehabilitacja, aparat partyjny, ZOMO, SB, list otwarty, Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, Układ Warszawski	- umie wskazać na mapie Poznań - wyjaśnia, jak doszło do wystąpień w czerwcu 1956 r. oraz jakie były ich przebieg i konsekwencje	- charakteryzuje zjawiska świadczące o odwilży na ziemiach polskich - charakteryzuje życie codzienne w czasach Gomułki	ocenia działania Gomułki	XXXVII 2; XXXVIII 1 2

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	- zna daty: 1965 r., 1966 r. - zna postać Stefana Wyszyńskiego	- rozumie pojęcia: odwilż, Milenium, Tysiąclecie - opisuje przejawy złagodzenia polityki antykościelnej w czasach odwilży	- omawia, na czym polegało zaostrezenie polityki władz wobec Kościoła na początku lat 60. - omawia rolę Kościoła w podtrzymywaniu oporu przeciwko komunistycznej władzy w Polsce	charakteryzuje spór wokół obchodów Milenium państwa polskiego	- dostrzega znaczenie listu biskupów polskich do biskupów niemieckich dla pojednania polsko-niemieckiego po II wojnie światowej - ocenia rolę Kościoła w podtrzymywaniu oporu przeciwko komunistycznej władzy w Polsce	XXXVIII 4
	- zna daty: 1968 r., 1970 r. - zna postaci: Zbigniew Godlewski, Edward Gierek, Stefan Kisielewski	rozumie pojęcie polityka antysyjonistyczna	omawia przyczyny i skutki wystąpień z 1968 r. i 1970 r.	- dostrzega podobieństwa i różnice w przyczynach buntu studenckiego z 1968 r. i robotniczego z 1970 r. - charakteryzuje konsekwencje tych wystąpień	ocenia rządy Gomułki	XXXVIII 3
	- zna datę 1976 r. - zna postać Edwarda Gierka oraz wybrane postaci z	wymienia zmiany, które nastąpiły w życiu codziennym Polaków	omawia przyczyny i wymienia skutki wystąpień z 1976 r.	dostrzega podobieństwa i różnice w przyczynach buntów z 1956, 1968,	analizuje politykę Gierka i Gomułki ze	XXXVIII 1 2 3

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	życia kulturalnego i sportowego tego okresu	w czasach rządów Gierka • wyjaśnia, na czym opierała się polityka gospodarcza Polski za rządów Gierka • opisuje sukcesy sportowe Polaków w okresie PRL	• opisuje rozwój gospodarczy PRL za czasów Gierka	1970 i 1976 r. • dostrzega długofalowe konsekwencje polityki gospodarczej Gierka	szczególnym uwzględnienie m działań władzy wobec protestujących • ocenia rządy Gierka	
	• zna daty: 1978 r., 1979 r. • zna postaci czołowych opozycjonistów • podaje przykłady twórców ograniczanych przez cenzurę • wymienia metody, których SB używała do prześladowania opozycjonistów	• rozumie pojęcia: cenzura, bibuła, drugi obieg, KOR, WZZ • omawia, w jaki sposób starano się łamać monopol wydawniczy władzy	• wymienia przykłady działań opozycji, które miały wesprzeć represjonowanych robotników, uczestników protestów w czerwcu 1976 r. • omawia twórczość pisarzy cenzurowanych	• wyjaśnia, dlaczego tak istotne było złamanie monopolu wydawniczego państwa komunistycznego • charakteryzuje metody, których SB używała do prześladowania opozycjonistów	• dostrzega znaczenie wyboru Polaka Karola Wojtyły na tron papieski	XXXVIII 5 6
	• zna daty: 1980 r., 1981 r. • zna postaci: Lech Wałęsa, Wojciech Jaruzelski, Leonid Breżniew, Ryszard Kukliński	• rozumie pojęcia: MKS, NSZZ „Solidarność”, porozumienia sierpniowe	• wskazuje na mapie miejscowości, w których doszło do podpisania porozumień między władzą a MKS-ami	• wyjaśnia, jakie miały konsekwencje porozumienia sierpniowe • charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”	• ocenia wydarzenia 1980 i 1981 r.	XXXVIII 6 7 8
	• zna daty: 13 grudnia 1981 r., 1983 r.	• rozumie pojęcia: internowanie, stan	• wskazuje na mapie Katowice	• charakteryzuje najważniejsze	• dostrzega znaczenie	XXXIX 1 2

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	- zna postaci: Wojciech Jaruzelski, Zbigniew Bujak, Władysław Frasyniuk, Bogdan Borusewicz, Jerzy Popiełuszko, Grzegorz Przemyk, Czesław Kiszczak - wymienia przykłady represji, jakie spadły na opozycję w czasie stanu wojennego	wojenny, sankcje gospodarcze, pacyfikacja - omawia przykłady represji, jakie spadły na opozycję w czasie stanu wojennego - omawia wydarzenia związane z pacyfikacją kopalni „Wujek”	omawia najważniejsze ograniczenia praw obywatelskich wynikające z wprowadzenia na obszarze Polski stanu wojennego	ograniczenia praw obywatelskich wynikające z wprowadzenia na obszarze Polski stanu wojennego charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność”	wręczenia nagrody Nobla Lechowi Wałęsie w 1983 r. ocenia, czy słusznie stan wojenny uważany jest za kontrowersyjne wydarzenie w historii Polski	
		Dział VI	Polska i świat na przełomie XX i XXI wieku			
	- zna daty: 1985 r., 1986 r. - zna postaci: Leonid Breżniew, Michaił Gorbaczow, Ronald Reagan	- rozumie pojęcia: mudżahedin, wyścig zbrojeń, głośność, pierestrojka - wymienia przyczyny kryzysu gospodarczego w ZSRS na początku lat 80.	- wskazuje na mapie Czarnobyl - omawia wydarzenia związane z katastrofą atomową w ZSRS i ich skutki - wyjaśnia, czym był wyścig zbrojeń oraz wskazuje, kto i z jakich powodów go rozpoczął - omawia, jakie konsekwencje dla	- charakteryzuje reformy przeprowadzone przez Gorbaczowa - omawia sytuację gospodarczo-polityczną ZSRS w latach 80.	analizuje proces powolnego upadku ZSRS	XXXV 9

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
			ZSRS miał udział w konflikcie w Afganistanie			
	- zna daty: czerwiec 1989 r., 1990 r. - zna postaci: Ryszard Kaczorowski, Lech Wałęsa, Tadeusz Mazowiecki, Jacek Kuroń, Adam Michnik, Zbigniew Bujak, Władysław Frasyniuk, Aleksander Kwaśniewski, Leszek Miller	- rozumie pojęcia: okrągły stół, wybory powszechne - omawia okoliczności, które doprowadziły do rozpoczęcia rozmów przy okrągłym stole - wymienia najważniejsze osoby biorące udział w obradach okrągłego stołu	- wymienia główne postanowienia podjęte podczas obrad okrągłego stołu - opisuje rządy Mazowieckiego	- omawia wyniki i skutki wyborów parlamentarnych w czerwcu 1989 r. - charakteryzuje okoliczności, które doprowadziły do rozpoczęcia rozmów przy okrągłym stole	dostrzega znaczenie wydarzeń 1989 r. dla kształtowania III RP	XXXIX 3
	- zna datę 1989 r. - zna postaci: Václav Havel, Nicolae Ceaușescu	- rozumie pojęcia: Jesień Narodów, aksamitna rewolucja - wymienia najważniejsze wydarzenia związane z okresem Jesieni Narodów	- wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w ZSRS wpłynęły na upadek rządów komunistycznych w krajach bloku wschodniego - wskazuje na mapie kraje objęte wydarzeniami Jesieni Narodów - omawia proces demokratyzacji na terenie Węgier, NRD, Czechosłowacji i Bułgarii	charakteryzuje procesy dekomunizacyjne na obszarze Czechosłowacji, Niemiec, Rumunii i Węgier	dostrzega symboliczne znaczenie upadku muru berlińskiego	XXXV 9

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
			opisuje wydarzenia związane z rewolucją w Rumunii			
	- zna daty: 1991 r., 1992–1995 - zna postać Michaiła Gorbaczowa	wymienia główne przyczyny, dla których doszło do zmian geopolitycznych na mapie Europy	- wskazuje na mapie nowo powstałe państwa - opisuje okoliczności odzyskania niepodległości przez kraje bałtyckie	wyjaśnia, jak doszło do powstania Wspólnoty Niepodległych Państw	dokonuje próby oceny zmian na mapie Europy u schyłku XX w. oraz dostrzega szanse i zagrożenia z nich wynikające	XXXV 9
	- zna daty: 1990 r., 1991 r., 1997 r. - zna postaci: Jan Olszewski, Aleksander Kwaśniewski, Lech Wałęsa, Hanna Suchocka, Bronisław Komorowski, Lech Kaczyński	- rozumie pojęcia: lustracja, SLD, PSL, PiS, PO - wymienia najważniejsze zmiany wprowadzone przez rząd Tadeusza Mazowieckiego	omawia zmiany na polskiej scenie politycznej na początku lat 90.	- charakteryzuje przemiany ustrojowe w latach 1989–1997 - charakteryzuje najważniejsze treści zawarte w Konstytucji III RP	analizuje przemiany obozu politycznego wywodzącego się z Solidarności	XL 1
	- zna datę 1989 r. - zna postaci: Leszek Balcerowicz, Wisława Szymborska, Andrzej Wajda, Roman Polański, Krzysztof Kieślowski	- rozumie pojęcia: gospodarka rynkowa, restrukturyzacja, prywatyzacja, inflacja - wyjaśnia, na czym polegał plan	omawia sytuację gospodarczą Polski w momencie przejścia rządów przez gabinet Tadeusza	- porównuje modele gospodarki polskiej przed i po 1989 r. - charakteryzuje życie kulturalne III RP	analizuje, dlaczego Polska pod koniec XX w. wciąż znajdowała się	XL 2 3

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
	• podaje przykłady pozytywnych i negatywnych zmian w życiu Polaków po 1989 r.	Balcerowicza • wskazuje trudności, jakie pojawiły się w trakcie realizacji planu Balcerowicza	Mazowieckiego • omawia przykłady pozytywnych i negatywnych zmian w życiu Polaków po 1989 r.		na niższym poziomie rozwoju gospodarczego niż kraje zachodnie	
	• zna daty: 1999 r., 2004 r. • zna postaci: Jan Nowak-Jeziorański, Zbigniew Brzeziński • wymienia sąsiadów III RP	• rozumie pojęcia: Trójkąt Weimarski; Trójkąt Wyszehradzki, Grupa Wyszehradzka	• wskazuje na mapie sąsiadów III RP, członków Trójkąta Weimarskiego, Trójkąta Wyszehradzkiego i Grupy Wyszehradzkiej • omawia główne etapy integracji Polski ze strukturami NATO • omawia główne etapy integracji Polski z UE	• dostrzega znaczenie i konsekwencje opuszczenia Polski przez wojska rosyjskie • charakteryzuje stosunki Polski z nowymi sąsiadami	• ocenia politykę zagraniczną III RP	XLI 1 2